

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**PREGLED SPREMEMB V VREDNOTENJU AKTIVNIH
POSTAVK BILANCE STANJA PO SLOVENSKIH
RAČUNOVODSKIH STANDARDIH**

Ljubljana, marec 2010

TANJA PEČJAK

IZJAVA

Študent/ka Tanja Pečjak izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Slavke Kavčič in dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 RAČUNOVODSKI SISTEMI	2
1.1 RAZNOLIKOST RAČUNOVODSKIH SISTEMOV	2
1.2 POENOTENJE RAČUNOVODSKIH SISTEMOV (STANDARDOV)	4
2 RAČUNOVODSKI IZKAZI	6
2.1 BILANCA STANJA	6
2.2 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	7
3 SLOVENSKI RAČUNOVODSKI STANDARDI	7
3.1 AKTIVNE POSTAVKE BILANCE STANJA PO SRS 1993, 2001 IN 2006 TER VPLIV NJIHOVEGA VREDNOTENJA NA POSLOVNI IZID	8
3.1.1 <i>OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA</i>	9
3.1.1.1 SRS 1993	9
3.1.1.2 SRS 2001	11
3.1.1.3 SRS 2006	14
3.1.1.4 Vpliv razlik v vrednotenju opredmetenih osnovnih sredstev med standardi na poslovni izid	18
3.1.2 <i>NEOPREDMETENA SREDSTVA</i>	19
3.1.2.1 SRS 1993	19
3.1.2.2 SRS 2001	21
3.1.2.3 SRS 2006	23
3.1.2.4 Vpliv razlik v vrednotenju neopredmetenih dolgoročnih sredstev med standardi na poslovni izid	25
3.1.3 <i>FINANČNE NALOŽBE</i>	26
3.1.3.1 SRS 1993	26
3.1.3.2 SRS 2001	27
3.1.3.3 SRS 2006	30
3.1.3.4 Vpliv razlik v vrednotenju finančnih naložb med standardi na poslovni izid	34
3.1.4 <i>ZALOGE</i>	35
3.1.4.1 SRS 1993	35
3.1.4.2 SRS 2001	36
3.1.4.3 SRS 2006	37
3.1.4.4 Vpliv razlik v vrednotenju zalog med standardi na poslovni izid	38
3.1.5 <i>TERJATVE</i>	39
3.1.5.1 SRS 1993	39
3.1.5.2 SRS 2001	39
3.1.5.3 SRS 2006	40
3.1.5.4 Vpliv razlik v vrednotenju terjatev med standardi na poslovni izid	41
3.1.6 <i>DENARNA SREDSTVA</i>	42
3.1.6.1 SRS 1993	42
3.1.6.2 SRS 2001	42
3.1.6.3 SRS 2006	43

3.1.6.4	Vpliv razlik v merjenju in vrednotenju denarnih sredstev med standardi na poslovni izid	43
SKLEP	.....	43
LITERATURA IN VIRI	.....	45
PRILOGE		

UVOD

V načelu je osnovni namen računovodstva zadovoljiti informacijske potrebe uporabnikov računovodskih informacij. Le-te jim pomagajo pri odločitvah o investiranju, kreditiranju, nadaljnjem poslovanju, nakupu podjetja ipd. Računovodski izkazi pa so tisti, ki jim omogočajo tovrstne informacije. Izkazi namreč nudijo informacije o finančnem položaju podjetja ter njegovi uspešnosti.

Načeloma pa so informacijske potrebe s časovnega vidika odvisne predvsem od kulturnih in računovodskih vrednot v posameznem okolju. Oboje je povezano z družbenim in ekonomskim sistemom posamezne države in njegovo zgodovino, ki tvorijo podlago za računovodska načela, ti pa naprej podlago za računovodske standarde. Posledično se računovodski standardi razlikujejo glede na to, v katerem okolju (državi) so nastali. Iz navedenega je razumljivo, da imajo različne države v določenem trenutku različne računovodske sisteme (standarde). Iz tega izhaja, da se lahko računovodski izkazi med seboj razlikujejo, kar pa zmanjšuje primerljivost in transparentnost informacij.

Zaradi spreminjanja gospodarskih, ekonomskih in političnih razmer se pojavi težnja po spreminjanju računovodskih sistemov. Zlasti globalizacija je postavila računovodsko poročanje v nove okvire. Vse bolj so se kazale razlike med računovodskimi ureditvami različnih držav. Težnja po zmanjševanju razlik med računovodskimi sistemi je bila zato toliko večja in je tudi privedla do prenove in nadaljnjega razvoja mednarodnih računovodskih standardov (MRS), s katerimi naj bi se dosegla visoka stopnja transparentnosti in primerljivosti računovodskih informacij ter bi bilo hkrati zagotovljeno učinkovito funkcioniranje kapitalskega trga. Za prevzem MRS se je v 2002 odločila Evropska unija (EU).

Tudi naš računovodski sistem je bil izpostavljen prilagajanju ekonomskim in političnim razmeram. Z osamosvojitvijo, spremembo monetarne in fiskalne politike, globalizacijo ter vstopom v EU smo postopoma dobili odprt kapitalski in finančni trg, lastniško spremembo podjetij (denacionalizacija), nove davčne zakonodaje, inflacijske razmere so se stabilizirale. Z vstopom v EU leta 2004 smo v načelu prevzeli njen pravni red. Zakon o gospodarskih družbah v 9. točki 54. člena določa, da Slovenski računovodski standardi (SRS) v zasnovi ne smejo biti v nasprotju z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (MSRP). SRS so se prilagajali razmeram in tako imamo danes računovodske standarde (SRS 2006), ki so dejansko usklajeni z rešitvami v MSRP.

Namen diplomskega dela je prikazati, kako lahko različna pravila računovodenja privedejo do različnih računovodskih informacij. Podlaga za ugotavljanje te povezave so slovenski računovodski standardi in njihov razvoj skozi čas z natančnejšo obravnavo vpliva vrednotenja aktivnih postavk bilance stanja na poslovni izid.

Prvo poglavje diplomskega dela je namenjeno obravnavanju raznolikosti računovodskih sistemov ter njihovem poenotenju. Drugo poglavje je namenjeno vsebini in pomenu bilance

stanja ter izkaza poslovnega izida. V tretjem poglavju pa je prikazan vpliv vrednotenja posameznih gospodarskih kategorij aktivne bilance stanja na poslovni izid s primerjavo vrednotenja aktivnih postavk bilance stanja po SRS 1993, SRS 2001 in SRS 2006. Za vsako aktivno postavko bilance stanja je obravnavano njeno pripoznavanje, merjenje in prevrednotenje po posameznih SRS (1993, 2001, 2006) ter njihov vpliv na poslovni izid.

Z obravnavanjem te problematike je predstavljen resničen pomen računovodskih sistemov, kako lahko razlike med njimi pripeljejo do različnih informacij. Zato je še toliko bolj pomembno, da računovodski sistemi nastajajo na podlagi načel, ki zahtevajo prikazovanje resničnih informacij (tj. informacij, ki dajejo uporabniku pravo sliko o finančnem položaju podjetja in njegovi uspešnosti), ter so bolj prožni in se tako lahko bolje prilagajajo spremembam.

1 RAČUNOVODSKI SISTEMI

1.1 RAZNOLIKOST RAČUNOVODSKIH SISTEMOV

Razvoj računovodstva je v posameznih državah ubiral različne poti. Razlog za to so edinstvene ekonomske, politične, družbene, kulturne in druge posebnosti držav. Zato ima vsaka država svoj računovodski sistem. Kaj je računovodski sistem? Lahko bi rekli, da je to celovitost načel, standardov, predpisov in drugih pravil posamezne države, odvisnih predvsem od zgodovinskih značilnosti, tradicije in značilnosti pravnega sistema (Čuček, 2005, str. 42).

Zakaj nastajajo razlike med računovodskimi sistemi? Ena možnost razdelitve dejavnikov razlik je na institucionalne oz. notranje dejavnike in zunanje dejavnike. V prvo skupino so vključeni politični in gospodarski sistem, pravni sistem, sistem zunanjega financiranja podjetij, sistem obdavčitve podjetij ter razvitost računovodske stroke. V drugo skupino pa se štejejo pretekle trgovinske in kolonialne povezave, sedanja in tuja vlaganja ter naključja. K obema vrstama bi lahko dodali še kulturni dejavnik (Novak, 2007, str. A 14). Razloge, zaradi katerih nastajajo razlike, lahko združimo takole (Glynn, Perrin & Murphy, 1998, str. 178):

a) Viri financiranja: Strukturo financiranja podjetij zgodovinsko gledano pogojujejo razmere v gospodarstvih. Npr. v ZDA in Veliki Britaniji imajo že tradicionalno razvito borzo vrednostnih papirjev. Iz tega izhaja, da lastniško financiranje prevladuje pred dolžniškim. Delničarji so torej tisti uporabniki informacij, ki v večini pritiskajo na podjetja in njihove računovodske izkaze, ki bi jim omogočale oceniti poslovanje in prihodnje delovanje podjetja. Na drugi strani so države, kjer imajo podjetja drugačno sestavo obveznosti do virov sredstev. Prevladuje dolžniško financiranje, ki ga v večini primerov podjetjem zagotavljajo banke. Tako le-te niso samo glavni vir financiranja za podjetja, ampak tudi pomembni lastniki (primer: Nemčija). Spet drugje je glavni financer in s tem lastnik podjetja država, čeprav naj bi bilo tega čedalje manj. Za nekatere države so značilna družinska podjetja, kjer ima lastnik enostaven dostop do notranjih informacij o poslovanju podjetja. V teh primerih sta potreba in pritisk po javnih računovodskih izkazih najmanjša.

- b) Urejevalni (pravni) sistemi: Obstajajo različni sistemi prava. Dva med njimi sta anglosaška splošna zakonska/pravna in rimska zakonska/pravna tradicija. Prva daje velik poudarek sodiščem in pravnim primerom. Države s to tradicijo (npr. ZDA, Velika Britanija, Avstralija) nimajo tako podrobne statutarne ureditve za računovodsko poročanje. V državah z rimsko pravno tradicijo oz. drugo tradicijo s prav tako statutarno ureditvijo (Nemčija, Francija, Španija, države vzhodne Evrope) je ureditev računovodskega poročanja podjetja podaljšek statutarne prava. Oblike in vsebine računovodskih izkazov so načeloma zelo podrobno predpisane.
- c) Davčni sistemi: V državah, kjer je povezanost med davčno ureditvijo in računovodskimi pravili tesna, glavni cilj računovodskih izkazov ni priskrbiti uporabne informacije interesnim skupinam, ampak tudi informacije o obračunavanju davčnih obveznosti. V državah, kjer sta ureditvi za računovodsko poročanje in obdavčevanje popolnoma ločeni, pa je obračunavanje davčnih obveznosti drugotnega pomena. V takšnih primerih je dobiček, o katerem podjetje poroča, začetna stopnja obračuna davčne obveznosti s številnimi prilagoditvami, s katerimi je treba poslovni dobiček preoblikovati v davčni dobiček.
- d) Vloga računovodske stroke: V državah z bolj statutarno regulativo računovodskega poročanja je vpliv računovodske stroke manjši kot v državah s splošno zakonsko/pravno ureditvijo. V slednjih ima računovodska stroka proaktivno vlogo pri razvoju računovodskih predpisov.

Računovodska pravila se lahko močno razlikujejo med posameznimi državami. Rezultat tega so razlike v računovodskih informacijah. Norveško podjetje Norsk Hydro je za leta 1991–1993 pripravilo finančno poročilo po USGAAP¹ (Ameriški računovodski standardi) in NGAAP (Norveški računovodski standardi). Rezultati so bili (Kinserdal, 1998, str. 142):

	čisti poslovni izid		
	US GAAP (NOK m)	N GAAP (NOK m)	US GAAP/N GAAP (%)
1991	2.996	3.406	88
1992	1.763	167	1056
1993	-498	-675	74

Rezultat v letu 1992 je po US GAAP za kar 1056 % višji od rezultata po N GAAP.

Enak rezultat dobimo, če primerjamo poslovne izide, pripravljene po različnih nacionalnih računovodskih standardih iz istih postavk. Rezultati so (Kinserdal, 1998, str. 142):

¹ GAAP – angl. *generally accepted accounting principles* – splošno sprejeta načela računovodskega poročanja.

Nacionalni računovodski standardi	POSLOVNI IZID (ECU m)
Španije	131
Nemčije	133
Belgije	135
Nizozemske	140
Francije	149
Italije	174
Velika Britanija	192

Največja razlika med poslovnimi izidi je skoraj 50 % (Španija – Velika Britanija). V Veliki Britaniji so uporabili UK GAAP. Ti sodijo pod računovodske sisteme, ki so dobro dodelani in od vedno sledijo potrebam računovodenja ter niso podrejeni pravnemu sistemu. Tako bi lahko rekli, da bi bil najbolj resničen podatek podatek za Veliko Britanijo.

1.2 POENOTENJE RAČUNOVODSKIH SISTEMOV (STANDARDOV)

Prednost poenotenja računovodskih sistemov po svetu je predvsem v mednarodni primerljivosti računovodskih informacij. Poenotenje bi prihranilo čas in denar, potrebna pri konsolidaciji več podjetij iz različnih držav. Prav tako poenotenje poveča pretok tujega kapitala in s tem investicij ter kreditiranje tujih podjetij. Poenotenje pa bi imelo tudi svoje slabosti. Predvsem je pri takem sistemu vprašljiva fleksibilnost. Poleg tega bi lahko posamezni mednarodni računovodski standardi težko zadovoljili vse potrebe na nacionalnih ravneh in bi bilo potrebno delati razne kompromise pri ustvarjanju standardov. Prav tako pa je vprašljiva tudi sposobnost računovodske stroke na nacionalni ravni pri implementaciji mednarodnih računovodskih standardov (e.Cheat, <http://www.echeat.com/essay.php?t=26969>).

Zgodovina razvoja poenotenja računovodskih sistemov z razvojem Mednarodnih računovodskih standardov

Leta 1973 je računovodsko revizijska stroka ustanovila Svet za mednarodne računovodske standarde (The Board of the International Accounting Standards Committee – v nadaljevanju IASC). Namen IASC je bil (Epstein & Mirza, 2002, str. 11):

- razviti kakovostne in razumljive računovodske standarde, ki bi se uporabljali na mednarodni ravni in bi bili transparentni ter bi omogočali primerljivost računovodskih izkazov med državami, kar bi pripomoglo k lažjemu odločanju glede naložb in drugih odločitev na svetovnem trgu kapitala;
- promovirati standarde, tako da bi jih prevzelo čim več držav;
- približati nacionalne računovodske standarde k mednarodnim računovodskim standardom;

d) pomembnejša prelomnica v delovanju IASC je bila v letu 1987, ko se je lotil temeljitejših sprememb MRS z namenom, da okrepi usklajevanje računovodskih izkazov na mednarodni ravni.

Vse večja potreba po usklajenosti računovodskega poročanja na svetovni ravni v 90-ih letih prejšnjega stoletja pa je v letu 2001 pripeljala do ustanovitve Odbora za mednarodne računovodske standarde (International Accounting Standard Board — v *nadaljevanju IASB*). IASB je sprejel vse do sedaj sprejete MRS in pojasnila SIC ter jih poimenoval Mednarodni standardi računovodskega poročanja - MSRP (Hočevar et al., 2005, str. 2).

Spremembe v Evropi

Glavna prelomnica v EU na področju računovodskega poročanja je 13. junij 2000. Tega dne je Komisija objavila predpis, da vse javne družbe Evropske skupnosti pripravljajo svoje konsolidirane računovodske izkaze v skladu z enotno zbirko računovodskih standardov, to je Mednarodnimi računovodskimi standardi, najpozneje do leta 2005 (Uredba Evropskega parlamenta in Sveta 1606/2002/ES, 2002, str. 2).

EU z uredbo ni neposredno prevzela MRS, temveč je predpisala pogoje, ki jih morajo izpolnjevati, da se lahko prevzamejo, in način njihovega prevzemanja. MRS se lahko prevzamejo le, če niso v nasprotju z direktivami EU in prispevajo k evropskemu javnemu dobru ter če zadoščajo merilom razumljivosti, pomembnosti, zanesljivosti in primerljivosti, ki se zahtevajo za računovodske informacije (Vezjak, 2004, str. 12).

Spremembe v Sloveniji

Slovenija je bila pred osamosvojitvijo zaradi socialističnih ideologij zaprti trg, poudarjen je bil pomen družbene lastnine, podjetja so bila tako večinoma v državni lasti, država se je soočala s hiperinflacijo.

Po osamosvojitvi se je ideologija politike in ekonomije spremenila. Postali smo demokratična, kapitalistična država. Trg se je odprl. Počasi je začel pritekati tuj kapital. Razmere na finančnem trgu so se stabilizirale. Inflacija se je umirila. Družbena lastnina in s tem tudi podjetja so šli skozi proces denacionalizacije. Tako so podjetja dobila nove lastnike, med njimi tudi tuje. Začelo se je prestrukturiranje gospodarstva, kar so najbolj čutile kovinska in tekstilna industrija. Ustanavljati so se začela podjetja, ki se ukvarjajo predvsem s finančnimi posli. Prevzemi in združitve med podjetji so postajali čedalje bolj zanimivi in na drugi strani omogočeni. Na trg so začeli vstopati tuji investitorji. Leta 2004 smo vstopili v EU in leta 2007 sprejeli evro za svojo nacionalno valuto.

Vsi ti dejavniki so vplivali na spremembe, ki so se dogajale na področju SRS. Prvi slovenski računovodski standardi so bili sprejeti leta 1993, bolj izrazita prenova pa v letu 2001 in nato še v 2006.

2 RAČUNOVODSKI IZKAZI

Namen računovodskih izkazov je dajati informacije o finančnem položaju, uspešnosti in spremembah finančnega položaja podjetja, ki so koristne širokemu krogu uporabnikov pri njihovem odločanju (Turk et al., 1999, str. 703). Prav te cilje zajemajo tudi MRS.

Uporabniki računovodskih izkazov so lahko notranji in zunanji. Med prve štejemo upravo, management, ostale zaposlene, notranje lastnike, kot zunanje uporabnike pa zunanje lastnike, upnike, investitorje, tržne partnerje, kupce, inštitucije finančnega trga, državo – davčne organe, statistiko (Bergant, 1997, str. 366).

Računovodski izkazi sami po sebi ne morejo dati popolno sliko o podjetju, ampak samo splošno. Za čimbolj resnični rezultat finančnega analiziranja so potrebna dodatna pojasnila in razlage k računovodskim izkazom o npr. tveganjih in negotovostih, ki vplivajo na podjetje, ali pa razkritja sredstev in obveznosti, učinkov, ki niso prikazani v izkazih (IAS, 2002, F/str. 11).

Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida sta v večini držav temeljna računovodska izkaza, nekoliko manj pogosta sta izkaz denarnih tokov in izkaz gibanja kapitala. Predpisani računovodski izkazi se med državami razlikujejo. Tako je npr. v ZDA in Veliki Britaniji poleg omenjenih izkazov predpisan še izkaz celotnega (vseobsegajočega) dobička; ta izkaz prikazuje spremembe nelastniškega kapitala, ki niso vračunane v čisti dobiček; vsebuje tečajne razlike, nerealizirane dobičke in izgube pri nekaterih dolgovih in delnicah (Walton, Haller & Raffournier, 2003, str. 78).

2.1 BILANCA STANJA

Bilanca stanja kaže finančni položaj podjetja s tem, ko predstavlja vrednost sredstev podjetja, njegove dolgove in kapital na določen dan. Glede na to, da različni računovodski sistemi zajemajo različna računovodska načela glede pripoznavanja in vrednotenja njenih postavk, je od tega odvisen tudi prikaz finančnega položaja podjetja. In od njega je odvisna marsikatera odločitev tako notranjega kot zunanjega uporabnika izkazov. Finančno stanje podjetja se kaže v strukturi financiranja (dolžniško, lastniško), dolgoročnosti/kratkoročnosti sredstev in dolgov, likvidnosti, solventnosti, donosnosti, zmožnosti prihodnjega ustvarjanja dobička, zmožnosti plačevati dividende. Bolj so kategorije bilance stanja razčlenjene, več informacij je moč dobiti. Bilanca stanja pa ne more zagotoviti potrebo po določenih informacijah za vse uporabnike, vendar naj bi zagotovila večina potreb s pomočjo dodatnih pojasnil in razkritij.

Slovenski računovodski standardi natančno predpisujejo obliko bilance stanja. Vendar je še posebno danes poudarjeno pravilo »vsebina pred obliko«. Tako MRS ne predpisujejo posebne oblike bilance stanja, ampak samo minimum postavk, ki jih mora bilanca stanja zajemati, posamezni standardi pa zahtevajo morebiti še dodatne razčlenitve postavk. Podjetje se samo

odloči o analitiki prikaza postavk v bilanci stanja, in sicer tako, da bo čimbolj razvidno dejansko stanje (IAS, 2002, 1/str. 25).

V začetku je imela bilanca stanja večji pomen za uporabnike računovodskih izkazov od ostalih izkazov, z začetkom 60-ih let 20. stoletja pa je to vlogo prevzel izkaz poslovnega izida. Razlog za to je bila čedalje večja želja investitorjev po hitrem zaslužku glede na svoje deleže v podjetjih in kljub temu, da se je v bilanci stanja povečalo premoženje, iz nje ni jasno razbrati, koliko se je spremenil dejanski dobiček. Recesija in inflacija v 70-ih letih je zopet vrnila nekdanjo pomembnost bilance stanja (Epstein & Mirza, 2002, str. 76–77). Skozi čas se spreminjajo tudi želje uporabnikov po informacijah, glede na situacijo v lastnih državah in svetu.

2.2 IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

Temeljni cilj izkaza poslovnega izida je ugotoviti poslovni izid oz. uspešnost podjetja skozi prikaz prihodkov in odhodkov za določeno obdobje. Že sama informacija kaže na pomembnost izkaza uspeha kot informacije. Že zgodovinsko gledano je izkaz poslovnega izida predstavljal pomembno informacijo o poslovni uspešnosti podjetja.

Na začetku je bil izkaz poslovnega izida kot informacija uspešnosti zadosten, vendar pa sčasoma ni več zadostil kriteriju popolne informacije. Izkaz namreč ne more zagotoviti razkritja prav vseh poslovnih sprememb podjetja za določeno obdobje. Iz tega razloga je nastala želja s strani ZDA, Velike Britanije in IASC po razširitvi tega izkaza ali po dodatnem izkazu. V ZDA so se odločili za nov izkaz, in sicer izkaz celotnega (vseobsegajočega) dobička (omenjen v 4.odst. točke 2.2.). MRS pa dajejo v ta namen na izbiro dva izkaza: izkaz gibanja kapitala in izkaz gibanja nelastniškega kapitala (je podoben izkazu celotnega dobička in vključuje presežke pri prevrednotenjih sredstev, tečajne razlike, dobičke/izgube, ki niso priznani v izkazu poslovnega izida, učinki sprememb računovodskih pravil) (Epstein & Mirza, 2002, str. 102, 113–115).

Prav tako kot bilanca stanja se lahko tudi izkaz poslovnega izida razlikuje po državah, saj imajo le-te lahko različna načela glede pripoznavanja in vrednotenja postavk bilance stanja ter s tem različna načela glede pripoznavanja in merjenja prihodkov in odhodkov. Posledično je slika uspešnosti lahko zavajajoča.

3 SLOVENSKI RAČUNOVODSKI STANDARDI

V prejšnjem poglavju je bilo govora o računovodskih sistemih na splošno, o razlikah med njimi ter o vplivih teh razlik na informacije iz računovodskih izkazov. Da različno obravnavanje ekonomskih kategorij v računovodenju res vpliva na različnost informacij, bo predstavljeno v tem poglavju s specifičnim primerom vpliva vrednotenja aktivnih postavk bilance stanja na izkaz poslovnega izida s primerjavo med SRS 1993, SRS 2001 in SRS 2006. Primerjava sicer ne poteka med časovno vzporednimi računovodskimi standardi različnih držav, vendar bo vseeno

dober prikaz, kako lahko različna pravila računovodenja vplivajo na računovodske izkaze in s tem na dodatne informacije njihovih uporabnikov ter na drugi strani, kako lahko spremembe v državi vplivajo na računovodske standarde skozi čas.

3.1 AKTIVNE POSTAVKE BILANCE STANJA PO SRS 1993, 2001 IN 2006 TER VPLIV NJIHOVEGA VREDNOTENJA NA POSLOVNI IZID

Na aktivni strani bilance stanja se prikazujejo sredstva. Le-ta so tisti viri, ki zagotavljajo prihodnje gospodarske koristi družbe. Sredstva se financirajo iz dveh virov: kapitala in obveznosti oz. če od sredstev odštejemo obveznosti, dobimo vrednost kapitala (Harrison, 2005, str. 12).

Sredstva se delijo po različnih vidikih, in sicer glede na ročnost, pojavno obliko, stvarno obliko. Najbolj pogosta je na stalna sredstva (angl. *fixed assets*), ki so opredmetena osnovna sredstva, neopredmetena sredstva, finančne naložbe (inštrumenti) ter na gibljiva sredstva (angl. *current assets*), ki so terjatve, zaloge, kratkoročne finančne naložbe ter denar in njihovi ustrezniki (Perks, 2004, str. 280).

Na začetku razvoja računovodenja v svetu so se sredstva vrednotila po njihovi izvorni vrednosti. V 70-ih letih 20. stoletja, v obdobju visoke inflacije, se je toliko bolj razvila potreba po prevrednotenju sredstev. Vrednost sredstev se je tako revalorizirala na podlagi enotnega indeksa rasti cen. Ta rešitev ni zadostila potrebe po resničnih računovodskih informacijah, saj so se cene različnih sredstev različno spreminjale. Tako se je pojavila nadomestljiva vrednost kot podlaga za merjenje sredstev. Ta pa je velikokrat previsoka, kar pomeni, da se podjetje v takšnih razmerah ne bi odločilo za nadomestitev sredstva. Vrednost, po kateri se vrednotijo sredstva, mora torej prikazovati resnično stanje podjetja. Tako sta v poštev bolj prišli tržna vrednost ali sedanja vrednost. Tržna vrednost sredstev daje sliko realne vrednosti podjetja na trgu, sedanja vrednost sredstev pa bolj dejanske prihodnje koristi, ki bi jih sredstvo prineslo skozi čas uporabe (Perks, 2004, str. 270–273).

SRS 1993 in SRS 2001 so sredstva ločevali na stalna sredstva in gibljiva sredstva, SRS 2006 so to spremenili v dolgoročna in kratkoročna sredstva tako kot to določajo tudi MRS. SRS 2006 sredstva obravnavajo na naslednji način (SRS 2006, Uvod):

- SRS 1 – Opredmetena osnovna sredstva,
- SRS 2 – Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve,
- SRS 3 – Dolgoročne finančne naložbe,
- SRS 4 – Zaloge,
- SRS 5 – Terjatve,
- SRS 6 – Kratkoročne finančne naložbe,
- SRS 7 – Denarna sredstva.

3.1.1 OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA

3.1.1.1 SRS 1993

Razvrščanje, priznavanje in merjenje opredmetenih osnovnih sredstev

SRS 1993 opredmetena osnovna sredstva opredeljuje kot stvari, ki (SRS 1.21, 1993):

- jih podjetje poseduje, da z njimi lahko opravlja svojo dejavnost, ali pa vzdržuje in popravlja druge takšne stvari;
- jih pridobi ali izdelava z namenom, da jih bo uporabljalo samo;
- niso namenjene prodaji v okviru rednega delovanja;
- jih ima podjetje v lasti ali finančnem najemu.

Opredmetena osnovna sredstva so zemljišča, zgradbe, oprema (proizvajalna in druga), osnovna čreda in večletni nasadi. Razdeljena so na tista v gradnji in izdelavi ter tista, ki so usposobljena za uporabo (Zupančič, 2001, str. 29).

Na splošno velja, da se opredmeteno osnovno sredstvo pripozna v računovodskih razvidih po **nabavni vrednosti**. V nabavno vrednost so zajeti njegova nakupna cena in vsi stroški, ki jih je mogoče neposredno pripisati njegovi usposobitvi za nameravano uporabo (med njimi so zlasti stroški dajatev, dovoza in namestitvev), razen stroškov dajatev, ki jih organizaciji ni treba plačati (SRS 1.3., 1993).

Nadomestni deli večjih vrednosti se praviloma obravnavajo kot opredmetena osnovna sredstva (oz. se to preceni glede na njihovo dejansko namembnost), ki se morajo amortizirati ne glede na začetek njihove uporabe. Vrednost nadomestnih delov, ki jih je mogoče uporabljati samo v povezavi z enim osnovnim sredstvom, pa se mora nadomestiti v dobi koristnosti tega sredstva (Turk et al., 1999, str. 72).

SRS 1.6. določa, da se nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva poveča za stroške, povezane z osnovnim sredstvom, če z njimi povečamo bodoče koristi v primerjavi s prej ocenjenimi. Tovrstni stroški pa morajo naprej zmanjšati do takrat obračunani popravek vrednosti.

Če je opredmeteno osnovno sredstvo **odtujeno ali izničeno**, se to sredstvo ne sme več prikazovati v knjigovodskih razvidih. Ob prodaji opredmetenega osnovnega sredstva se izguba/dobiček pripozna med izrednimi odhodki/prihodki.

Amortizacija

Podjetje najprej določi **dobo koristnosti** opredmetenega osnovnega sredstva na podlagi katere dobi amortizacijsko stopnjo ter preostalo vrednost. Doba koristnosti se določi na podlagi ocene

fizičnega staranja oz. izrabe osnovnega sredstva. Podjetje se samo odloči glede metode amortiziranja. Te so naslednje (Turk et al., 1999, str. 69–70):

- enakomerno (linearno) časovno amortiziranje,
- rastoče (progresivno) časovno amortiziranje,
- padajoče (degresivno) časovno amortiziranje,
- funkcionalno amortiziranje.

Amortizacijo je v skladu s SRS 1.9. treba začeti prvi dan v naslednjem mesecu po tistem, v katerem je bilo osnovno sredstvo **usposobljeno za uporabo** in ne glede na to ali se je ta uporaba že začela ali ne. Usmeritev glede amortizacije osnovnega sredstva se ne sme spreminjati, razen če to zahtevajo spremenjene okoliščine. Učinke spremembe je potrebno pojasniti v poročilih, kot to predpisuje SRS 13.4.

Če se osnovno sredstvo **poškoduje** zaradi višje sile in to pomeni, da je za določen čas izven uporabe, se amortizacija začasno preneha.

Nadomestni deli večjih vrednosti, ki se prikazujejo kot opredmeteno osnovno sredstvo, se morajo amortizirati ne glede na začetek njihove uporabe. Amortizacijska stopnja nadomestnega dela, namenjenega točno določenemu opredmetenemu osnovnemu sredstvu je enaka amortizacijski stopnji tega opredmetenega osnovnega sredstva (Turk et al., 1999, str. 72).

Amortizacijski popravek vrednosti osnovnega sredstva v posameznem časovnem odseku dobe njegove koristnosti mora biti sorazmeren njegovi obrabi oz. izrabi v tem odseku. V primeru zmanjšanja nabavne cene opredmetenih osnovnih sredstev na trgu se mora ustrezno zmanjšati tudi nabavna vrednost v knjigah ter na drugi strani v enakem razmerju še popravek vrednosti, za zmanjšanje neodpisane vrednosti pa dodatno obračunati strošek amortizacije (Turk et al., 1999, str. 67–68).

Amortizacije se **ne** obračunava za zemljišča, druga naravna bogastva, opredmetena osnovna sredstva v gradnji ali izdelavi najdlje do usposobitve za uporabo, opredmetena osnovna sredstva kulturnega, zgodovinskega ali umetniškega pomena, za spodnji ustroj železniških prog, cest, letališč in podobnega, opredmetena osnovna sredstva podjetja v stečaju ali likvidacijskem postopku, če v tem času ne opravljajo več gospodarskih dejavnosti, ter za druga opredmetena osnovna sredstva, ki nimajo časovne omejitve uporabe (SRS 1.23., 1993).

Prevrednotenje (revalorizacija) opredmetenih osnovnih sredstev

V inflacijskih razmerah je potrebno ob koncu poslovnega leta vrednost opredmetenega osnovnega sredstva revalorizirati z indeksom, s katerim se meri inflacija, tj. indeks cen na malo. Revalorizira se posebej nabavna vrednost in popravek vrednosti. Revalorizirana nabavna vrednost na daljši rok ne sme biti večja od nabavnih cen enakih ali sorodnih vrst novih sredstev in ne večja od zneska, nadomestljivega z amortizacijo.

Razlika med rezultatom revalorizacije nabavne vrednosti in rezultatom revalorizacije popravkov vrednosti je čisti učinek revalorizacije in oblikuje revalorizacijski izid.

3.1.1.2 SRS 2001

Razvrščanje, pripoznavanje in merjenje opredmetenih osnovnih sredstev

V skladu s SRS 1 je opredmeteno osnovno sredstvo sredstvo v lasti ali finančnem najemu, ki se uporablja pri ustvarjanju proizvodov ali opravljanju storitev oziroma dajanju v najem ali za pisarniške namene, in se bo po pričakovanjih uporabljalo v več kot enem obračunskem obdobju.

Predpisana sta **dodatna pogoja za pripoznanje** opredmetenega osnovnega sredstva:

- verjetnost, da bodo pritekale gospodarske koristi, povezane z njim,
- možnost, da se njegova nabavna vrednost zanesljivo izmeri.

Opredmetena osnovna sredstva so zemljišča, zgradbe, proizvodna oprema, druga oprema, osnovna čreda in večletni nasadi.

Opredmetena osnovna sredstva so razdeljena na tista v gradnji in izdelavi, tista, ki so usposobljena za uporabo, ter **na novo** tista, ki so trajno zunaj uporabe (to so opredmetena osnovna sredstva, ki so trajno izgubila možnosti za uporabo v podjetju, vendar to še ne pomeni, da niso več uporabna) (Zupančič, 2001, str. 29).

Opredmeteno osnovno sredstvo, katerega posamična nabavna vrednost ne presega 500 evrov, se lahko izkazuje skupinsko kot drobni inventar. Stvari drobnega inventarja, katerih posamične nabavne vrednosti po obračunih dobaviteljev ne presegajo 100 evrov, se lahko razdelijo med material (Zupančič, 2003, str. 32). Med osnovnimi sredstvi se prikazujejo naložbe v nepremičnine in sicer ločeno od ostalih osnovnih sredstev.

Tudi po SRS 2001 se kupljeno opredmeteno osnovno sredstvo pripozna v računovodskih razvidih po **nabavni vrednosti**. Sem pa se po novem lahko vštejejo tudi obresti od posojil za pridobitev opredmetenega osnovnega sredstva do usposobitve za uporabo (SRS 1.11., 2001).

SRS 1.15. prav tako kot SRS 1993 določa, da se nabavna vrednost opredmetenega osnovnega sredstva poveča za stroške, povezane z osnovnim sredstvom, če z njimi povečamo bodoče koristi v primerjavi s prej ocenjenimi. Tovrstni stroški pa morajo naprej zmanjšati do takrat obračunani popravek vrednosti. V SRS 2001 pa je le še dodano, da se popravila in vzdrževanje opredmetenih osnovnih sredstev pripoznajo kot odhodki, saj ne povečujejo dobe koristnosti, ampak prispevajo k ohranjanju in obnavljanju bodočih koristi.

Glede **nadomestnih delov** večjih vrednosti SRS 2001 niso vnesli sprememb. Opredmetena osnovna sredstva, ki se ne uporabljajo trajno (SRS 2001 na novo uvajajo to vrsto osnovnih

sredstev), čeprav so še uporabna, se evidentirajo po knjigovodski vrednosti na dan, ko so izločena iz uporabe (SRS 1.22., 2001).

Pripoznanje opredmetenega osnovnega sredstva **se odpravi**, če se to sredstvo odtuji (prodaja, uničenje, popisni primanjkljaji ipd.) ali se trajno ne uporablja in od njegove odtujitve ni mogoče pričakovati nobenih gospodarskih koristi (Zupančič, 2001, str. 37). Dobički oz. izgube pri odtujitvi se **po novem** pripoznajo med rednimi postavkami izkaza poslovnega izida, in sicer kot prevrednotovalni poslovni prihodki/odhodki. Dobički/izgube iz odtujitve opredmetenega osnovnega sredstva so razlika med njegovo čisto prodajno vrednostjo in zadnjo knjigovodsko vrednostjo. Če pa je bilo to sredstvo prej okrepljeno, se v izkaz poslovnega izida prenese tudi do sedaj nerealiziran dobiček — posebni prevrednotovalni popravek kapitala (SRS 1.31., 2001).

Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev

Novosti, ki so jih prinesli SRS 2001, se predvsem nanašajo na področje začetka in metode amortiziranja.

Po SRS 2001 se tako po novem amortizirljiva opredmetena osnovna sredstva začnejo amortizirati prvi dan v naslednjem mesecu po tistem, **ko začnemo sredstvo uporabljati** za opravljanje dejavnosti (SRS 1.23., 2001).

Na novo je posebej predpisano, da mora metoda amortiziranja odsevati vzorec pojavljanja gospodarskih koristi od opredmetenega osnovnega sredstva, če pa tega vzorca ni mogoče zanesljivo ugotoviti, se uporabi metoda enakomernega časovnega amortiziranja (SRS 1.19., 2001). Preostala vrednost se mora praviloma upoštevati le pri pomembnih postavkah, pri čemer se upoštevajo tudi stroški likvidacije osnovnega sredstva. Če so stroški likvidacije večji od preostale ocenjene vrednosti, se le-ta pri amortiziranju ne upošteva. Vrednost zemljišča, ki je del zgradbe se pripiše nabavni vrednosti zgradbe, kot preostala vrednost pa se določi vrednost zemljišča (Zupančič, 2003, str. 34).

Podjetje lahko ločeno amortizira dele opredmetenega osnovnega sredstva z različnimi dobami koristnosti ali vzorci uporabe.

Zaradi novega načina prevrednotovanja opredmetenih osnovnih sredstev pa je tudi nekaj ostalih sprememb glede načina obračunavanja amortizacije in osnove za amortiziranje.

Prevrednotovanje opredmetenih osnovnih sredstev

Najpomembnejša novost, ki so jo prinesli SRS 2001, je prav gotovo prevrednotovanje. Opravlja se lahko na koncu poslovnega leta ali med njim.

Opredmeteno osnovno sredstvo se lahko prevrednoti zaradi okrepitve (dovoljeno), oslabitve (obvezno) ali odprave oslabitve (dovoljeno).

Okrepitev opredmetenega osnovnega sredstva pomeni prilagoditev knjigovodske vrednosti tega sredstva na **pošteno vrednost** (tj. znesek, za katerega je mogoče zamenjati sredstvo med dobro obveščenima in voljnima strankama v premišljenem poslu), če je ta večja od knjigovodske. Poštena vrednost je znesek, za katerega je mogoče zamenjati sredstvo med dobro obveščenima in voljnima strankama v premišljenem poslu. Gre namreč za povečanje pričakovanih prihodnjih koristi iz tega sredstva. Če se kako opredmeteno osnovno sredstvo prevrednoti zaradi okrepitve, se morajo prevrednotiti tudi ostala osnovna sredstva iste vrste. Pri zemljiščih, zgradbah in tudi opremi lahko ugotavljajo pošteno vrednost pooblaščen ocenjevalci vrednosti, pri tem pa se upošteva že pretečeno dobo koristnosti teh sredstev. Pošteno vrednost opredmetenih osnovnih sredstev lahko dokaže tudi podjetje samo, če ima v posebnem pravilniku določen način ocenjevanja vrednosti, ki temelji na slovenskih poslovnofinančnih standardih (Zupančič, 2003, str. 34–35).

Razlika iz okrepitve opredmetenega osnovnega sredstva **se evidentira** kot povečanje neodpisane vrednosti teh osnovnih sredstev (tj. razlike med nabavno vrednostjo in nabranim amortizacijskim odpisom) ter na drugi strani kot posebni prevrednotovalni popravek kapitala (SRS 1.27., 2001).

Pomembno je, da okrepitev **ne povišuje stroškov amortizacije**, saj se razlika amortizira v breme posebnega prevrednotovalnega popravka kapitala. To ne pride v poštev samo v primeru, ko se posebni prevrednotovalni popravek kapitala porabi za oblikovanje splošnega prevrednotovalnega popravka kapitala.

Oslabitev opredmetenega osnovnega sredstva pomeni prilagoditev njegove knjigovodske vrednosti na njegovo **nadomestljivo vrednost** (tj. vrednost, ki se lahko nadomesti z zneski amortizacije med njegovo uporabo ali s čisto iztržljivo vrednostjo ob njegovi prodaji), če je le-ta manjša od knjigovodske vrednosti. Oslabitev je nujna. Podjetje torej oceni ali je kako znamenje, da utegne biti sredstvo oslajeno. Gre za pričakovanja, da bodo gospodarske koristi od tega sredstva manjše.

SRS 1.29. predpisuje **dva načina ugotavljanja nadomestljive vrednosti**. Opredeljena je lahko kot čista prodajna vrednost ali kot vrednost pri uporabi, odvisno od tega, katera je večja. Čista prodajna vrednost je znesek, ki ga je mogoče pridobiti s prodajo sredstva, zmanjšan za stroške prodaje (oz. poštena vrednost, zmanjšana za stroške prodaje). Vrednost pri uporabi je sedanja vrednost ocenjenega presežka prihodnjih prejemkov nad izdatki, za katerega se pričakuje, da se bo pojavil pri nadaljnji uporabi sredstva in iz njegove odtujitve konec njegove dobe koristnosti, pri čemer se uporabi ustrezno diskontno mero pri teh prihodnjih denarnih tokovih. Vrednost pri uporabi pogosto ni mogoče ugotoviti za vsako posamezno osnovno sredstvo, zato je predpisana možnost ugotavljanja njene vrednosti za denar ustvarjajočo enoto. Le-ta je opredeljena kot najmanjša določljiva skupina sredstev, katerih nenehna uporaba je vir denarnih prejemkov, v glavnem neodvisnih od denarnih prejemkov iz drugih sredstev ali skupin sredstev.

Razlika iz oslajitve opredmetenega osnovnega sredstva **se evidentira** kot zmanjšanje knjigovodske vrednosti tega sredstva ter na drugi strani kot prevrednotovalni poslovni odhodek.

Če pa je bilo pred tem to sredstvo prevrednoteno zaradi okrepitve in je bil zato oblikovan posebni prevrednotovalni popravek kapitala, razlika iz oslabitve ne zmanjšuje izkaza poslovnega izida, ampak najprej porabi ta posebni prevrednotovalni popravek kapitala. Zmanjšanje nabavne vrednosti opredmetenega zaradi oslabitve posledično vpliva na zmanjšanje stroškov iz amortizacije v preostali dobi koristnosti tega sredstva (Zupančič, 2001, str. 36).

Odprava oslabitve razveljavi izgubo zaradi oslabitve opredmetenega osnovnega sredstva. **Evidentira se** kot povečanje njegove knjigovodske vrednosti in hkrati povečuje prevrednotovalne poslovne prihodke, razen če pri njegovi prejšnji oslabitvi ni bil oblikovan odhodek, ampak se je krila iz posebnega prevrednotovalnega popravka kapitala. V tem primeru se ponovno poveča ta posebni prevrednotovalni popravek kapitala (SRS 1.30., 2001).

3.1.1.3 SRS 2006

Razvrščanje, pripoznavanje in začetno merjenje opredmetenih osnovnih sredstev

V nadaljevanju so predstavljene samo novosti, ki so jih prinesli SRS 2006 na področju razvrščanja, pripoznavanja in začetnega merjenja opredmetenih osnovnih sredstev.

SRS 2006 so za osnovno čredo in večletne nasade uvedli nov izraz – t.i. biološka sredstva. Stari standardi so uvrščali osnovna sredstva, dana v finančni najem, med dolgoročne finančne naložbe, SRS 2006 pa so jih uvrstili med dolgoročne terjatve. Opredmeteno osnovno sredstvo, katerega posamična nabavna vrednost ne presega 500 evrov, se lahko izkazuje skupinsko kot drobní inventar. Stvari drobnega inventarja, katerih posamične nabavne vrednosti po obračunih dobaviteljev ne presegajo 500 evrov (po SRS 2001 je ta meja 100 evrov), se lahko razdelijo med material.

SRS 2006 na novo določajo, da se posebej izkazujejo opredmetena osnovna sredstva, ki so **namenjena za odtujitev (prodajo)**. Ta sredstva se izkazujejo kot nekratkoročna sredstva za prodajo. Podjetje jih s tem, ko jih opredeli kot nekratkoročna sredstva za prodajo, ne amortizira več. Takšna sredstva se izmerijo po knjigovodski ali pošteni vrednosti, zmanjšani za stroške prodaje, in sicer po tisti, ki je manjša.

Med osnovnimi sredstvi se **ne** prikazujejo več naložbe v nepremičnine oz. t.i. **naložbene nepremičnine**. Po novem so obravnavane ločeno od opredmetenih osnovnih sredstev, v SRS 6 – Naložbene nepremičnine. Njihovo vrednotenje je nekoliko spremenjeno. Nepremičnine, ki se gradijo ali razvijajo za prihodnjo uporabo kot naložbene nepremičnine, pa se v tem času obravnavajo kot opredmeteno osnovno sredstvo.

Tudi po SRS 2006 se kupljeno opredmeteno osnovno sredstvo pripozna v računovodskih razvidih po **nabavni vrednosti**, vendar z vsebinskimi spremembami. Tako jo poleg dosedanjih enot **sestavljajo še** (SRS 1.50. 2006):

- ocena stroškov razgradnje in odstranitve ter obnovitve nahajališča ob pridobitvi,
- stroški, ki se pojavijo v obdobju uporabe za druge namene, kot je proizvodnja zalog,
- stroški preizkušanja delovanja sredstva, zmanjšani za morebitni postranski čisti izkupiček (npr. iz prodaje vzorcev, izdelanih na stopnji preizkušanja opreme).

Za ocenjene stroške se na drugi strani oblikujejo dolgoročne rezervacije, ki se porabijo za pokrivanje tovrstnih izdatkov. Med nabavno vrednost pa se še vedno lahko vštejejo tudi obresti po novem pa tudi ostali stroški od posojil za pridobitev opredmetenega osnovnega sredstva do usposobitve za uporabo.

Glede stroškov, ki nastajajo v zvezi z opredmetenim osnovnim, je dodano, da se večji redni pregledi in popravila teh osnovnih sredstev obravnavajo kot deli opredmetenih osnovnih sredstev (SRS 1.16., 2006).

SRS 2006 uvajajo novo določilo glede **izkazovanja delov opredmetenih osnovnih sredstev**. Podjetje mora v primeru velike nabavne vrednosti opredmetenega osnovnega sredstva le tega razporediti na njegove sestavne dele. V primeru, da imajo le-ti različne dobe koristnosti in/ali vzorce uporabe, pomembne v razmerju do celotne nabavne vrednosti sredstva, se obravnava vsak del posebej (Zupančič, 2007, str. 59).

Trajno neuporabna opredmetena osnovna sredstva se po novem izmerijo po knjigovodski ali pošteni vrednosti, zmanjšani za stroške prodaje, in sicer po tisti, ki je manjša (po SRS 2001 se evidentirajo po knjigovodski vrednosti na dan, ko so izločena iz uporabe) (SRS 1.22., 2006).

Pripoznanje opredmetenega osnovnega sredstva **se odpravi**, če se to sredstvo odtuji (prodaja, uničenje, popisni primanjkljaji ipd.) ali se trajno ne uporablja in od njegove odtujitve ni mogoče pričakovati nobenih gospodarskih koristi. Dobički oz. izgube pri odtujitvi se po novem pripoznajo kot prevrednotovalni poslovni prihodki/odhodki. Ko gre za odpravo pripoznanja prevrednotenega opredmetenega osnovnega sredstva, so SRS 2006 prinesli spremembe, ki so dejansko posledica sprememb prevrednotovanja osnovnih sredstev. V tem primeru se presežek iz prevrednotenja (postavka kapitala) ne prenese v tekoči poslovni izid, ampak gre mimo njega v preneseni poslovni izid (Zupančič, 2007, str. 61).

Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev

Po SRS 2006 se tako amortizirljiva opredmetena osnovna sredstva **začnejo amortizirati** prvi dan v naslednjem mesecu po tistem, ko je sredstvo **razpoložljivo za uporabo** in ne več, ko se sredstvo začne uporabljati za opravljanje dejavnosti kot so to določali SRS 2001 (SRS 1.23., 2006). Po novem je tudi preostalo vrednost obvezno preveriti vsaj na koncu poslovnega leta.

Metode rastočega amortiziranja ni več.

Oredmeteno osnovno sredstvo, ki se **poškoduje zaradi višje sile** ali z njim povezano opredmeteno osnovno sredstvo, ki ga zaradi tega ni mogoče uporabljati v obdobju, potrebnem za

njegovo popravilo, se po novem amortizira (po SRS 2001 se taka sredstva v vmesnem obdobju niso amortizirala).

Po SRS 2001 je bilo **možno** ločeno amortizirati dele opredmetenih osnovnih sredstev z različnimi dobami koristnosti ali vzorci uporabe, sedaj pa je to **obvezno**, če gre za pomembne zneske in dele.

Prevrednotovanje opredmetenih osnovnih sredstev

SRS 2006 so postavili na izbiro dva modela merjenja opredmetenih osnovnih sredstev po njihovem začetnem pripoznanju:

- model nabavne vrednosti,
- model prevrednotenja.

Podjetje se torej samo odloči, po katerem modelu bo vrednotilo osnovna sredstva. Tistega, za katerega se odloči, mora uporabljati za podobna osnovna sredstva.

Model nabavne vrednosti

Opredmetena osnovna sredstva se izkazujejo po nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijski popravek in nabrano izgubo zaradi oslabitve. Osnovna sredstva se po modelu nabavne vrednosti po začetnem pripoznanju:

- amortizirajo,
- slabijo.

Opredmeteno osnovno sredstvo se slabi, če njegova knjigovodska vrednost presega nadomestljivo vrednost. Kot nadomestljiva vrednost se šteje poštena vrednost, zmanjšana za stroške prodaje, ali vrednost pri uporabi, odvisno od tega, katera je večja. Razlika iz oslabitve se evidentira kot zmanjšanje knjigovodske vrednosti na eni strani ter kot prevrednotovalni odhodek na drugi strani. Pri odpravi oslabitve (ta nastane, ko se spremeni ocena, uporabljena za ugotovitev nadomestljive vrednosti) se razlika pripozna kot povečanje knjigovodske vrednosti in kot prevrednotovalni prihodek. Povečanje knjigovodske vrednosti ne sme presegati knjigovodske vrednosti, ki bi bila ugotovljena, če pri njem v prejšnjih letih ne bi bila pripoznana izguba zaradi oslabitve. Glede slabitve na tem področju ni razlik v primerjavi s SRS 2001, razen v izrazoslovju, in sicer SRS 2001 uporabijo izraz čista prodajna vrednost, SRS 2006 pa izraz poštena vrednost, zmanjšana za stroške prodaje, ki pa sta vsebinsko načeloma enaki.

Model prevrednotenja

Opredmetena osnovna sredstva se izkazujejo po prevrednotenem znesku, ki je njegova poštena vrednost na dan prevrednotenja, zmanjšana za vsak kasnejši amortizacijski popravek in kasnejše nabrane izgube zaradi oslabitve. Osnovna sredstva se torej po modelu prevrednotenja:

- prevrednotijo na pošteno vrednost,
- amortizirajo,

- slabijo.

Prevrednotenje na pošteno vrednost je povečanje/zmanjšanje knjigovodske vrednosti na pošteno vrednost. Slabitev opredmetenih osnovnih sredstev po modelu prevrednotenja ni toliko verjetna. Pri slabitvi se namreč knjigovodska vrednost prevrednoti na nadomestljivo, ki pa je od poštene vrednosti manjša za stroške prodaje. Ker pa so ti običajno zanemarljivi, je nadomestljiva vrednost blizu prevrednoteni vrednosti pri modelu prevrednotenja, tj. pošteni vrednosti.

Prevrednotenje knjigovodske vrednosti po modelu prevrednotenja je možno na **dva načina**. Če se opredmeteno osnovno sredstvo prevrednoti po modelu prevrednotenja, se na dan prevrednotenja njegova nabavna oz. prevrednotena nabavna vrednost in amortizacijski popravek vrednosti prevrednotita tako, da se amortizacijski popravek vrednosti:

- a) bodisi prevrednoti sorazmerno s spremembo nabavne oz. prevrednotene nabavne vrednosti, tako da je knjigovodska vrednost sredstva po prevrednotenju enaka prevrednotenemu znesku; prevrednotita se torej nabavna vrednost in amortizacijski popravek vrednosti; ta različica se pogosto uporablja, kadar se sredstvo prevrednoti z uporabo kakega indeksa na njegovo vrednost;
- b) bodisi izloči v breme nabavne oz. prevrednotene nabavne vrednosti sredstva in se čisti znesek prevrednoti na prevrednoteni znesek; ta različica pa se največkrat uporablja na primer za zgradbe.

Če se **knjigovodska vrednost sredstva poveča** zaradi prevrednotenja na pošteno vrednost, se povečanje prizna neposredno v kapitalu kot presežek iz prevrednotenja. Če je bila knjigovodska vrednost pred tem zmanjšana, se presežek pripozna med prevrednotovalnimi poslovnimi prihodki.

Zaradi prevrednotenja na večjo pošteno vrednost se za razliko od SRS 2001 po SRS 2006 amortizacijska osnova poveča. Po SRS 2001 to ni bilo mogoče. Po SRS 2006 je izrecno določeno, da se presežek iz prevrednotenja prenese v preneseni poslovni izid (ne tekoči). Odvisno od izbrane različice modela prevrednotenja se presežek iz prevrednotenja prenese v preneseni poslovni izid, ko je sredstvo izločeno iz uporabe ali odtujeno (prva različica modela prevrednotenja) ali pa postopoma z amortizacijo razlike zaradi prevrednotenja (druga različica modela prevrednotenja). Pri prvem primeru podjetje v naslednjih letih izkazuje večje stroške amortizacije in zato manjši poslovni izid po posameznih obdobjih. Pri drugem primeru, torej postopnem prenašanju presežka iz prevrednotenja, je poslovni izid obdobja tudi manjši za amortizacijo, vendar pa je preneseni poslovni izid višji za razliko med amortizacijo na podlagi prevrednotene nabavne vrednosti in amortizacijo na podlagi njegove izvirne nabavne vrednosti.

Zmanjšanje knjigovodske vrednosti na pošteno vrednost se pripozna v poslovnem izidu, razen če je bil pred tem oblikovan presežek iz prevrednotenja. V tem primeru se najprej zmanjša presežek. Presežek iz prevrednotenja omogoča tudi kritje morebitne kasnejše oslabitve istih sredstev.

3.1.1.4 Vpliv razlik v vrednotenju opredmetenih osnovnih sredstev med standardi na poslovni izid

Natančen prikaz razlik v merjenju in vrednotenju opredmetenih osnovnih sredstev ter njihov vpliv na poslovni izid je zajet v tabeli 1 v prilogah. V tem poglavju pa bodo povzete bistvene razlike in njihov vpliv na poslovni izid.

Po SRS 2006 je veliko več stroškov, povezanih s pridobitvijo opredmetenega osnovnega sredstva, vključeno v njegovo nabavno vrednost. Iz tega naslova je tudi amortizacijska osnova višja in s tem stroški amortizacije. Tovrstni stroški se torej prek amortizacije prerazporedijo v naslednja obdobja, medtem ko so po SRS 1993 in SRS 2001 to stroški obdobja. Torej na rezultat vplivajo, ko nastanejo. To so lahko tudi stroški, ki se nanašajo na razgradnjo in odstranitev osnovnega sredstva in ne na samo pridobitev.

Podjetje po SRS 2006 ne sme amortizirati osnovnega sredstva, ki je namenjeno odtujitvi, s čimer ima nižje stroške amortizacije. To po SRS 1993 in 2001 ni predpisano. Poleg tega SRS 2006 določajo tudi ločevanje osnovnih sredstev večjih vrednosti na njihove dele, saj imajo lahko različne dobe koristnosti. Opredmeteno osnovno sredstvo izven uporabe za določen čas se po SRS 1993 in SRS 2001 začasno preneha amortizirati, po SRS 2006 pa se kljub temu amortizira dalje, kar pomeni, da kljub temu, da sredstvo ne ustvarja prometa, stroški amortizacije zmanjšujejo poslovni izid. Še ena bistvena razlika se nanaša na amortizacijo, in sicer pričetek amortiziranja. Po SRS 1993 in SRS 2006 se opredmeteno osnovno sredstvo prične amortizirati, ko je razpoložljivo za uporabo, po SRS 2001 pa, ko se je to sredstvo začelo uporabljati. Torej po SRS 1993 in SRS 2006 stroški amortizacije na poslovni izid vplivajo prej kot po SRS 2001.

Po SRS 1993 se opredmetena osnovna sredstva vrednotijo na podlagi gibanja cen življenjskih potrebščin. Vrednosti se torej na koncu leta revalorizirajo z indeksom cen na malo. Cena posameznega opredmetenega osnovnega sredstva na tržišču pa je lahko povsem drugačna. V bilanci stanja ima lahko podjetje sredstva ovrednotena po višji vrednosti. Poleg tega se zaradi revalorizacije znatno povečajo stroški amortizacije, kar vpliva na nižji poslovni izid. Tako bi lahko podjetje za določeno poslovno obdobje po SRS 1993 prikazovalo izgubo, po SRS 2001 in SRS 2006 pa dobiček. Ta predpis je nastal predvsem zaradi hiperinflacije, s katero se je soočala Slovenija še v Jugoslaviji. SRS 2001 uvedejo vrednotenje po pošteni vrednosti, in sicer je možna okrepitev na pošteno vrednost, obvezna pa je slabitev na nadomestljivo vrednost, ki pa se od poštene vrednosti razlikuje le za stroške prodaje, ter odprava oslabitve. Pomembno je, da okrepitev ne povišuje stroškov amortizacije tako kot revalorizacija, saj se razlika do poštene vrednosti amortizira v breme posebnega prevrednotovalnega popravka kapitala, ki je bil oblikovan pri okrepitvi. SRS 2006 pa dajejo na izbiro 2 modela prevrednotenja, kar že samo po sebi lahko pripelje do razlik v računovodskih izkazih med podjetji. Po prvem modelu (model nabavne vrednosti) sta možna oslabitev in odprava oslabitve, pri katerih ni razlik glede na SRS 2001, po drugem modelu (model prevrednotenja) pa sta predpisana povišanje oz. znižanje knjigovodske vrednosti na pošteno vrednost ter oslabitev, ki pa v večini primerov ne pride v poštev, saj so stroški prodaje običajno zanemarljivi. Vendar lahko že sam drugi model pripelje

do različnih informacij, saj omogoča dva načina evidentiranja. Predvsem se vpliv različnega evidentiranja nanaša na višino stroškov amortizacije ter na prenos presežka iz prevrednotenja v poslovni izid. Tako se podjetje lahko odloča, ali bo amortizacijski popravek vrednosti prevrednotilo sorazmerno s spremembo nabavne vrednosti ali bo izločilo amortizacijski popravek v breme nabavne vrednosti. V drugem primeru se zaradi izločitve amortizacijskega popravka do prevrednotenja spremeni stopnja amortizacije, zaradi česar pride do večje spremembe stroškov amortizacije kot pri prvem načinu evidentiranja. Poleg tega se lahko podjetje odloča tudi, ali bo preneslo presežek iz prevrednotenja v preneseni poslovni izid ob odtujitvi ali pa postopoma. Presežek torej ni namenjen kritju obračunane amortizacije prevrednotenih sredstev, tako kot pri SRS 2001, in zato neposredno vpliva na poslovni izid podjetja. Če pa se podjetje odloči postopoma prenašati presežek iz prevrednotenja, to vpliva na preneseni in ne tekoči poslovni izid.

3.1.2 NEOPREDMETENA SREDSTVA

3.1.2.1 SRS 1993

Razvrščanje, priznavanje in začetno merjenje neopredmetenih dolgoročnih sredstev

V SRS 2 so opredeljena pravila računovodenja neopredmetenih dolgoročnih sredstev. Standard opredeljuje neopredmetena sredstva kot naložbe v pridobitev materialnih pravic ali kot dolgoročne vračunljive stroške in izdatke, ki se pojavljajo v zvezi s poslovanjem podjetja, ki morajo soustvarjati poslovne zmogljivosti in niso le postavke dolgoročnih časovnih razmejitev. Obsegajo (Turk et al., 1999, str. 76–79):

- a) **dolgoročno razmejene organizacijske stroške** (*posredni stroški organizacije v ustanavljanju ali novega obrata, ki ga gradi že obstoječa organizacija, preden se začne redno poslovanje, privedejo do prihodkov*), pod pogojem, da je upravičeno pričakovati, da jih bo podjetje pokrilo najkasneje v petih letih po začetku delovanja;
- b) **dolgoročno razmejene stroške razvijanja** (*stroški raziskovanja so načrtni in izvirni stroški preiskovanja, s katerim se namerava doseči novo znanstveno in strokovno znanje in razumevanje in so obvezno odhodki obdobja; stroški razvijanja so stroški prenašanja ugotovitev raziskovalnega dela v praktično znanje*), pod pogoji, kot so: jasno določen proizvod ali postopek, jasno določljivi stroški v zvezi z njim, tehnična izvedljivost, izražena mora biti jasna namera o trženju proizvoda ali postopka, jasni znaki obstoja trga, zagotovo dokončanje projekta in trženja proizvoda ali postopka;
- c) **naložbe v koncesije, patente, licence, blagovne znamke in podobne pravice** (*koncesija je pooblastilo ali odobritev države, ki ga dobi podjetje za izkoriščanje določenega naravnega bogastva ali za opravljanje določene javne službe; patent je izključna pravica uporabe, proizvodnje in prodaje določenega proizvoda ali storitve, pridobljenega na podlagi izuma oz. pravica do prejema nadomestil na podlagi sklenjene patentne pogodbe z drugim uporabnikom patenta; licenca je kupljena pravica do uporabe patenta; blagovna znamka je*

pravica za zavarovanje in označevanje blagovnega znaka z namenom razlikovanja od ostalih podobnih proizvodov), pod pogoji, kot so: iz njihove uporabe je upravičeno pričakovati večletne koristne učinke, zneski za pridobitev so plačani naenkrat za več let, zneski za njihovo pridobitev so razmeroma veliki in jih ni smiselno obravnavati kot odhodke;

- d) **naložbe v dobro ime** (*presežek plačane nabavne vrednosti kupljenega podjetja nad njegovim čistim premoženjem*);
- e) **druge dolgoročno razmejene postavke.**

Pod pogojem, da so izpolnjeni vsi naštetih pogoji, se lahko zgoraj naštetih stroški oz. naložbe pripoznajo kot neopredmeteno dolgoročno sredstvo.

Neopredmetena dolgoročna sredstva se ob začetnem pripoznanju izmerijo po **nabavni vrednosti**. Pri tem velja:

- *stroški organiziranja, raziskovanja in razvijanja*: nabavna vrednost so stroški plač, materiala, opravljenih študij, izdelane dokumentacije, izpopolnjevanja in izobraževanja, zavarovanja in stroški obresti za te namene dobljenih posojil;
- *koncesija*: nabavna vrednost je enaka znesku pridobitve koncesije;
- *patent in blagovna znamka*: nabavna vrednost je višina stroškov pri nastajanju;
- *licenca*: nabavna vrednost je znesek kupnine;
- *dobro ime*: nabavna vrednost je razlika plačila nad čistim premoženjem kupljenega podjetja.

Amortizacija neopredmetenih dolgoročnih sredstev

Z amortiziranjem neopredmetenih dolgoročnih sredstev se začne prvega dne v mesecu, ki sledi mesecu, ko so bila sredstva aktivirana, ter se konča z iztekom ocenjene dobe koristnosti. Dobro ime se mora amortizirati v petih letih.

Ob koncu vsakega leta je potrebno natančno presoditi **neodpisano vrednost** (razlika med nabavno vrednostjo in popravkom vrednosti). Če sodila, po katerih so bila postavke nekoč usredstvene (aktivirane), ne veljajo več, je treba neodpisano vrednost odpraviti prek izrednih odhodkov. V primeru, da sodila še vedno veljajo, vendar neodpisane vrednosti ne bo moč pokriti z ustreznimi bodočimi prihodki, se presežek dodatno obravnava kot amortizacija.

Prevrednotovanje (revalorizacija) neopredmetenih dolgoročnih sredstev

Revalorizira se nabavna vrednost in popravek vrednosti (torej neodpisana vrednost) in sicer z indeksom cen na malo na koncu obračunskega obdobja. Revalorizacijski učinki oblikujejo revalorizacijski izid (SRS 2.11.–2.12., 1993).

3.1.2.2 SRS 2001

Razvrščanje, priznavanje in začetno merjenje neopredmetenih dolgoročnih sredstev

Standardi v SRS 2 obravnavajo neopredmetena dolgoročna sredstva. Razvrščanje neopredmetenih osnovnih sredstev je glede na SRS 1993 po vsebini enako, spremenjen pa je način razvrščanja. Po novem so neopredmetena dolgoročna sredstva razvrščena na (SRS 2.2., 2001):

- naložbe v pridobljene dolgoročne pravice do industrijske lastnine,
- dolgoročno odložene stroške,
- naložbe v dobro ime prevzetega podjetja.

Med **dolgoročne pravice do industrijske lastnine** spadajo *koncesije, patenti, licence, blagovne znamke in podobne pravice*.

Dolgoročni odloženi stroški so *organizacijski stroški*², preden se začne proizvodnje ali opravljanje storitev, *stroški razvijanja*³ in *podobni dolgoročno razmejeni stroški* (npr. usredstveni stroški naložb v tuja opredmetena osnovna sredstva, opravljeni na podlagi pogodb).

Dobro ime je presežek nabavne vrednosti prevzetega podjetja nad določljivo pošteno vrednostjo (sprememba glede na SRS 1993) pridobljenih sredstev, zmanjšano za njegove dolgove, če takšno podjetje preneha obstajati kot samostojna pravna oseba (SRS 2.5., 2001).

Pogoji glede njihovega priznanja so v načelu ostali isti, dodana pa sta še dva pogoja, ki morata biti izpolnjena, da podjetja lahko sredstvo priznajo kot neopredmeteno dolgoročno sredstvo. To sta (Zupančič, 2003, str. 30):

- verjetnost, da bodo prihodnje gospodarske koristi, povezane z njim, pritekale v podjetje,
- možnost, da se njegova nabavna vrednost zanesljivo izmeri.

Dodano je, da se v **podjetju** nastali stroški razvijanja, ustvarjene blagovne znamke in dobro ime ne priznajo kot neopredmetena dolgoročna sredstva. Ločeno je potrebno izkazovati neopredmetena dolgoročna sredstva, ki še nastajajo.

Neopredmeteno dolgoročno sredstvo se ob priznanju izmeri po **nabavni vrednosti**. Po novem se tja všteta tudi uvozne in nevračljive nakupne datjave. Nabavno vrednost lahko sestavljajo tudi obresti do nastanka neopredmetenega sredstva (SRS 2.17., 2001).

---

² Organizacijski stroški so stroški izdelovanja študij in listin za delovanje podjetja ali njegovega sestavnega dela, stroški strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja, stroški plač in materiala na pripravljalni stopnji, stroški zavarovanja in obresti od dobljenih posojil, s katerimi se financira pripravljalna stopnja, ter podobni stroški, če se pojavljajo pred začetkom običajnega delovanja podjetja ali njegovega sestavnega dela in so povezani z usposabljanjem za običajno delovanje (SRS 2. 43., 2001).

³ Stroške razvijanja sestavljajo plače zaposlenecv pri razvojnem delu, stroški materiala in storitev, uporabljenih pri razvojnem delovanju, amortizacija opreme in pripomočkov v obsegu, v katerem se uporabljajo pri razvojnem delovanju, posredni stroški, povezani z razvojnim delovanjem, amortizacija patentov in licenc ter drugi stroški v zvezi z razvojnim delovanjem (SRS 2.44., 2001).

Pripoznanje neopredmetenega dolgoročnega sredstva se odpravi ob odtujitvi ali kadar se od njegove uporabe in kasnejše odtujitve ne pričakujejo nikakršne gospodarske koristi. Razlika med čisto prodajno vrednostjo in knjigovodsko vrednostjo odtujenega neopredmetenega sredstva se prenese med prevrednotovalne poslovne prihodke oz. odhodke (SRS 2.27., 2001).

Amortizacija neopredmetenih dolgoročnih sredstev

Amortizacija se začne, ko je neopredmeteno dolgoročno sredstvo na voljo za uporabo (sprememba glede na SRS 1993).

Ostale spremembe oz. dodatna navodila, ki so jih vpeljali SRS 2001, so:

- dobro ime se praviloma amortizira v 5-ih letih, vendar je dobo koristnosti mogoče z utemeljitvami podaljšati za največ toliko, da doseže 20 let;
- uporabljena metoda mora odsevati vzorec pojavljanja gospodarskih koristi, če vzorca ni mogoče natančno ugotoviti, se uporabi metoda enakomernega časovnega amortiziranja;
- če se obvladovanje prihodnjih gospodarskih koristi iz neopredmetenega dolgoročnega sredstva doseže s pravico, dano za določeno obdobje, doba koristnosti takega sredstva ne more presegati dobe pravne pravice, razen če se ta doba spremeni;
- dobo in metodo amortiziranja je potrebno preveriti vsaj na koncu vsakega obračunskega leta; če se pomembno spremeni vzorec pojavljanja koristi, se spremeni metoda amortiziranja, če se pomembno spremeni ocena dobe koristnosti, se spremeni doba amortiziranja;
- preostale vrednosti ni, razen če obstaja obveza druge stranke za nakup takšnega sredstva na koncu njegove dobe koristnosti ali če obstaja za sredstvo delujoči trg ter je preostalo vrednost mogoče ugotoviti ob upoštevanju takšnega trga.

Prevrednotovanje neopredmetenih dolgoročnih sredstev

Prevrednotenje neopredmetenih dolgoročnih sredstev je sprememba njihove knjigovodske vrednosti.

Neopredmetena dolgoročna sredstva se prevrednotujejo zaradi **oslabitve**. **Okrepitev** je pri tovrstnih sredstvih **prepovedana**, saj običajno ne obstaja trg za ta sredstva, na katerem bi bilo mogoče dobiti zadostne dokaze o njihovi pošteni vrednosti. Temu primerno se praviloma ne prevrednotuje neopredmetenih sredstev zaradi **odprave oslabitve**.

Zaradi **oslabitve** se morajo neopredmetena sredstva prevrednotiti, če njihova knjigovodska vrednost presega njihovo **nadomestljivo vrednost**. Kot nadomestljiva vrednost se šteje čista vrednost pri uporabi, katere ocenjevanje obsega a) ocenitev prejemkov in izdatkov, ki bodo izhajali iz nadaljnje uporabe sredstva, ter b) uporabo ustrezne diskontne mere pri teh prihodnjih denarnih tokovih. Izguba iz oslabitve se šteje kot **prevrednotovalni poslovni odhodek** (SRS 2.30., 2001).

SRS 2001 pa posebej obravnavajo prevrednotovanje neopredmetenih dolgoročnih sredstev, **nabavljenih v tujini**, ko dolg do tujine na koncu poslovnega leta še ni poravnan, in kupljenih neopredmetenih dolgoročnih sredstev, ko je dolg izražen v domači valuti, med pogodbenima strankama pa je odgovorjeno prevrednotenje, da bi se ohranjala vrednost sredstev. V tem primeru se preračunana vrednost dolga lahko pripiše neopredmetenemu dolgoročnemu sredstvu. Tako povišana oz. zmanjšana nabavna vrednost povečuje ali zmanjšuje amortizacijsko osnovo (Zupančič, 2001, str. 40).

3.1.2.3 SRS 2006

Razvrščanje, pripoznavanje in začetno merjenje neopredmetenih sredstev

SRS 2006 so vnesli spremembo v pojmovanju oz. ločevanju sredstev, ki fizično ne obstajajo. Pred tem so za vsa ta sredstva standardi uporabljali en izraz: neopredmetena dolgoročna sredstva, SRS 2006 pa jih sedaj ločijo na neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve. **Neopredmetena sredstva** zajemajo (SRS 2.2., 2006):

- dolgoročno odložene stroške razvijanja,
- usredstvene stroške naložb v tuja opredmetena osnovna sredstva,
- naložbe v pridobljene dolgoročne pravice do industrijske lastnine (koncesije, patenti, licence, blagovne znamke, podobne pravice) ter
- naložbe v dobro ime prevzetega podjetja.

Dolgoročne aktivne časovne razmejitve so dolgoročno odloženi stroški (SRS 2.4., 2006).

SRS 2006 so uvedli dva **sodila glede pripoznavnosti** neopredmetenih sredstev, razen dobrega imena. Da podjetje pripozna sredstvo kot neopredmeteno, mora biti izpolnjeno vsaj eno izmed sodil: a) je ločljivo (se lahko loči od podjetja in proda, prenese, licencira, da v najem ali zamenja), in sicer posamično ali skupaj s povezano pogodbo, sredstvom ali z obveznostjo ali b) izhaja iz pogodbenih ali drugih pravnih pravic, ne glede na to, ali so te pravice prenosljive ali ločljive od podjetja ali od drugih pravic in obveznosti (Hočevnar et al., 2006, str. 1).

Tudi v SRS 2006 velja, da se **v podjetju** nastali stroški razvijanja, ustvarjene blagovne znamke in ustvarjeno dobro ime ter v podjetju nastali stroški raziskovanja ne pripoznajo kot neopredmetena dolgoročna sredstva.

Ostali pogoji glede pripoznavanja neopredmetenih sredstev ostanejo nespremenjeni.

SRS 2006 pa so neopredmetena sredstva še dodatno razdelili, in sicer na (SRS 2.5., 2006):

- neopredmetena sredstva s **končnimi dobami koristnosti**,
- neopredmetena sredstva z **nedoločenimi dobami koristnosti**.

Razdelitev je pomembna zaradi amortizacije.

Neopredmeteno dolgoročno sredstvo se ob pripoznanju izmeri po **nabavni vrednosti**. V nabavno vrednost se všttevajo uvozne in nevračljive nakupne dajatve po odštetju trgovinskih in drugih popustov ter vsi neposredno pripisljivi stroški pripravljanja sredstva za nameravano uporabo. Nabavno vrednost lahko sestavljajo tudi obresti do nastanka neopredmetenega sredstva (SRS 2.17., 2006).

Pripoznanje neopredmetenega dolgoročnega sredstva se odpravi ob odtujitvi ali kadar se od njegove uporabe in kasnejše odtujitve ne pričakujejo nikakršne gospodarske koristi.

Amortizacija neopredmetenih sredstev

Amortizirajo se samo neopredmetena sredstva s **končno dobo koristnosti**. Neopredmetena sredstva z **nedoločeno dobo koristnosti** se **ne amortizira**, ampak se samo prevrednotuje zaradi oslabitve. Dobro ime se tako ne amortizira več v 5-ih oz. 20-ih letih, ampak samo prevrednotuje zaradi oslabitve.

Amortizacija neopredmetenega sredstva (s končno dobo koristnosti) se začne, ko je sredstvo na voljo za uporabo. Določanje dobe in metode amortiziranja ni spremenjeno glede na SRS 2001. Dodano je le, da se mora preostala vrednost preverjati najmanj na koncu poslovnega leta.

Prevrednotovanje neopredmetenih sredstev

Prevrednotenje neopredmetenih sredstev je sprememba njihove knjigovodske vrednosti. SRS 2006 uvajajo dva modela prevrednotovanja: a) **model nabavne vrednosti** in b) **model prevrednotenja**. Podjetja se sama odločijo, kateri model bodo izbrala.

Model nabavne vrednosti

Po modelu nabavne vrednosti se neopredmeteno sredstvo izkazuje po nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijski popravek in nabrano izgubo zaradi oslabitve. Knjigovodska vrednost se mora zmanjšati, če presega **nadomestljivo vrednost** (tj. tržna vrednost, zmanjšana za stroške prodaje, ali vrednost pri uporabi; odvisno od tega, katera je večja). Izguba iz oslabitve se šteje kot prevrednotovalni poslovni odhodek. Izguba iz oslabitve dobrega imena se v naslednjih obdobjih ne sme razveljaviti. Znamenja, kdaj je potrebno neko neopredmeteno osnovno sredstvo oslabiti, in merjenje nadomestljive vrednosti so določeneje opredeljena v MRS 36 — Oslabitev sredstev. SRS izrecno določajo, da mora podjetje vsako leto preverjati morebitno oslabitev neopredmetenih sredstev. Torej, preverja se, ali bodo bodoče gospodarske koristi manjše. Določila glede modela nabavne vrednosti so enaka kot pri opredmetenih osnovnih sredstvih.

Model prevrednotenja

Neopredmetena sredstva se po modelu prevrednotenja izkazujejo po prevrednotenem znesku, ki je njegova poštena vrednost na dan prevrednotenja, zmanjšana za vsak kasnejši amortizacijski

popravek in kasnejše nabrane izgube zaradi oslabitve. Po tem modelu je torej dovoljena okrepitev neopredmetenih sredstev, kar v prejšnjih SRS ni bilo. Razlika med višjo pošteno vrednostjo in knjigovodske vrednostjo se pripozna v kapitalu kot presežek iz prevrednotenja. Prenašanje presežka iz prevrednotenja v poslovni izid je odvisno od izbire različice modela prevrednotenja (več o tem v razdelku 3.3.1.3 — Prevrednotovanje opredmetenih osnovnih sredstev). Pri prvi različici (prevrednotita se nabavna vrednost in amortizacijski popravek vrednosti) se presežek iz prevrednotenja v celoti odpravi, ko je neopredmeteno sredstvo odtujeno in se prenese neposredno na preneseni poslovni izid (se ne opravi neposredno prek tekočega poslovnega izida); pri drugi različici (prevrednoti se neodpisana vrednost potem, ko nabavno vrednost in amortizacijski popravek med seboj pobotamo) se presežek iz prevrednotenja prenaša postopoma z amortizacijo razlike zaradi okrepitve. Pri zmanjšanju knjigovodske vrednosti na pošteno vrednost ali pa pri oslabitvi iz modela prevrednotenja se najprej črpa presežek iz prevrednotenja. Povečanje iz prevrednotenja pa se pripozna v poslovnem izidu med prevrednotovalnimi poslovnimi prihodki, če in kolikor se odpravi zmanjšanje iz prevrednotenja istega sredstva, ki je bilo prej pripoznano v poslovnem izidu. Prevrednotenje zaradi oslabitve poteka po enakem postopku kot pri modelu nabavne vrednosti. Oslabitev pa skoraj ni verjetna, ker je v večini primerov tržna vrednost, zmanjšana za stroške prodaje, enaka poštenu vrednosti, saj so stroški prodaje običajno zanemarljivi. Določila glede modela prevrednotenja so enaka kot pri opredmetenih osnovnih sredstvih.

3.1.2.4 Vpliv razlik v vrednotenju neopredmetenih dolgoročnih sredstev med standardi na poslovni izid

Natančen pregled razlik med standardi glede vrednotenja neopredmetenih dolgoročnih sredstev zajema tabela 2 v prilogah. V tem poglavju so zajete bistvene razlike in njihov morebitni vpliv na poslovni izid.

SRS 2006 so uvedli dodatno ločevanje na neopredmetena sredstva s končnimi dobami koristnosti in neopredmetena sredstva z nedoločenimi dobami koristnosti. Prva se amortizirajo, za druga pa to ne velja. Tega SRS 1993 in SRS 2001 niso predpisovali, zato so se vsa neopredmetena sredstva prikazovala po zmanjšani vrednosti za amortizacijski popravek. Na drugi strani to pomeni višje odhodke amortizacije. Naslednja bistvena razlika je vezana na dobo amortiziranja dobrega imena. Po SRS 1993 je znašala 5 let, po SRS 2001 5 let oz. do 20 let, po SRS 2006 pa se dobro ime ne sme več amortizirati, kar ima spet vpliv na višino odhodkov iz popravkov vrednosti.

SRS 1993 so za prevrednotenje predpisovali revalorizacijo na podlagi indeksa cen na malo, kar je zopet poviševalo vrednost neopredmetenih sredstev, kar pa ni nujno predstavljajo tudi resnično stanje. Poleg tega ima to zopet vpliv na višje stroške amortizacije. SRS 2001 pa uvedejo prevrednotenje zaradi oslabitve na nadomestljivo vrednost. Okrepitev in odprava oslabitve pa nista možni. SRS 2006 predpisujejo dva modela prevrednotenja. Po prvem se neopredmetena sredstva izkazujejo po nabavni vrednosti, zmanjšani za morebitni amortizacijski popravek in

nabrano izgubo zaradi oslabitve na nadomestljivo vrednost ali pa vrednost pri uporabi, odvisno, katera je manjša. Dejansko ni razlike glede na SRS 2001. Po drugem modelu pa se neopredmetena sredstva izkazujejo po prevrednotenem znesku, ki je njegova poštena vrednost na dan prevrednotenja, zmanjšana za vsak kasnejši morebitni amortizacijski popravek in kasnejše nabrane izgube zaradi oslabitve. Že SRS 2006 sami po sebi lahko pripeljejo do različnih informacij, saj model prevrednotenja daje na izbiro dve različici evidentiranja, ki pa sta enaki kot pri opredmetenih osnovnih sredstvih. Bistvo je, da drugi model vpliva na višje stroške amortizacije ter višje stanje kapitala zaradi presežka iz prevrednotenja, ki se tudi pri neopredmetenih sredstvih lahko postopoma prenaša v preneseni poslovni izid ali pa šele ob odtujitvi sredstva.

3.1.3 FINANČNE NALOŽBE

3.1.3.1 SRS 1993

Razvrščanje, priznavanje in začetno merjenje finančnih naložb

SRS 1993 ločijo finančne naložbe na naložbe (SRS 3.1.—3.2., 1993):

- a) v kapital drugih podjetij, ki se naprej ločijo na:
  - kupljene delnice;
  - pridobljeni deleži;
  - pridobljene celote kapitala drugih podjetij;
- b) v dana posojila, ki se naprej ločijo na:
  - posojila dana na podlagi posojilnih pogodb;
  - posojila dana v obliki odkupljenih obveznic;
- c) v depozite in varščine;
- d) v odkupljene lastne delnice.

Nadalje je potrebno zagotoviti ločeno izkazovanje finančnih naložb v državi in tujini ter tudi finančnih naložb v podjetja v konsolidaciji, v druga povezana podjetja in druga podjetja. Finančne naložbe se v začetku priznajo po **nabavni vrednosti**, ki je enaka naloženim denarnim ali drugačnim sredstvom (SRS 3.6., 1993). Kakor hitro obstajajo razlogi za **odpis** (delno ali v celoti), je to tudi potrebno storiti. Predpisi veljajo enako za kratkoročne in dolgoročne finančne naložbe.

Prevrednotovanje oz. revalorizacija finančnih naložb

SRS 3.13 določa, da se finančne naložbe v **kapital** revalorizirajo na podlagi indeksa cen na malo, finančne naložbe v **posojila** pa le, če to predvideva pogodba med upnikom in dolžnikom. Zgornja meja za takšno revalorizacijo je tedanja vrednost po knjigah, preračunana z indeksom cen, s katerim se meri inflacija. Če tržna cena ali novi dogovorjeni znesek v novi kupni moči

domače valute ne omogoča takšne revalorizacije, se je treba ravnati po načelu manjše vrednosti, znesek revalorizacije nad to mejo pa obravnavati kot novo dolgoročno finančno naložbo.

V pogodbah o danih posojilih so včasih med določili o obrestih vključeni tudi zneski, ki se nanašajo na revalorizacijo. V takih primerih je treba zagotoviti razčlenitev obresti na realni in revalorizacijski del. Če razčlenitev ni mogoča, je treba šteti celotno povečanje obresti do zneska, ki ustreza indeksu cen kot revalorizacijski del, in z njim sooblikovati revalorizacijski izid (Turk et al., 1999, str. 456). Revalorizacijsko povečanje finančnih naložb in revalorizacijski del obresti od njih se obravnava kot oblikovanje revalorizacijskega izida. V inflacijskih razmerah se šteje tudi tečajna razlika kot postavka oblikovanja in črpanja revalorizacijskega izida (SRS 3. 16., 1993).

SRS 1993 določajo tudi, da je potrebno finančne naložbe v vrednostne papirje, katerih tržna vrednost je ob datumu bilance stanja manjša od njihove nabavne vrednosti, **ovrednotiti po tržni vrednosti**. Razlika se obravnava kot odhodek iz financiranja. V primeru povečanja tržne vrednosti nad nabavno vrednostjo se to vrednotenje ne opravi (SRS 3.9., 1993). Gre torej za obvezno oslabitev finančnih naložb v vrednostne papirje na njihovo tržno vrednost.

Če tudi ostale finančne naložbe izgubljajo vrednost, je treba v breme odhodkov financiranja vzpostaviti popravek njene začetno izkazane vrednosti. V primeru kasnejšega povečanja vrednosti finančne naložbe je treba ustrezno stornirati popravek vrednosti (3.10., 1993).

Finančne naložbe v kapital **odvisnih podjetij** se letno povečujejo/zmanjšujejo za tisti del čistega dobička/izgube odvisnih podjetij, ki pripada matičnemu podjetju. Razlika se pripozna v poslovnem izidu. Prejete dividende kasneje zmanjšujejo prvotno izkazano povečanje naložbe. Finančne naložbe v **kapital drugih podjetij** se letno ne povečujejo. Dobljene dividende se obravnavajo zunaj njih (SRS 3.7., 1993).

Naložbe v obliki **danih posojil** se lahko povečujejo za pripisane obresti, zmanjšujejo pa se za unovčene obresti.

Bistvenih razlik pri prevrednotovanju dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb ni.

3.1.3.2 SRS 2001

Razvrščanje, pripoznavanje in začetno merjenje finančnih naložb

SRS 2001 razvrščajo finančne naložbe na naslednji način (Odar, 2003, str. 37):

- a) naložbe v kapital, ki se naprej ločijo na:
  - naložbe v kapital drugih podjetij;
  - odkupljene lastne delnice in deleži;
- b) finančne naložbe v finančne dolgove, ki se naprej ločijo na:

- dana posojila;
  - naložbe v kupljene obveznice;
  - naložbe v izpeljane finančne instrumente;
- c) naložbene nepremičnine (**na novo**):
- nepremičnine, ki jih ima podjetje v posesti za trgovanje ali jih daje v najem;
- d) naložbene premičnine (**na novo**):
- naložbe v plemenite kovine, drage kamne, umetniška dela in podobno tržno blago.

Prav tako kot pri SRS 1993 je potrebno nadaljnje ločevanje na finančne naložbe v tujini in doma ter finančne naložbe v uskupinjena in odvisna podjetja, pridružena podjetja, skupaj obvladovana podjetja in druge (SRS 3.5.—3.6., 2001).

SRS 2001 so dodali **nov pogoj** glede pripoznavanja finančnih naložb, in sicer se finančna naložba v računovodskih razvidih pripozna, če je verjetno, da bodo pritekale gospodarske koristi, povezane z njo, in če je mogoče njeno nabavno vrednost zanesljivo izmeriti.

Finančna naložba se v knjigovodskih razvidih pripozna, ko se začnejo ob upoštevanju pogodbenega datuma oz. datuma izdatkov zanjo ali opravljene zamenjave za njeno pridobitev obvladovati pogodbene pravice, vezane nanjo.

Finančne naložbe razen danih posojil se ob začetnem pripoznanju izmerijo po **nabavni vrednosti**. Le-ta po novem zajema tudi stroške, ki jih je mogoče neposredno pripisati naložbi (nadomestila in opravnine, plačane zastopnikom, svetovalcem, borznim posrednikom, dajatve nadzornim organom ter tudi morebitne davke od prenosa; ne vsebujejo pa premij ali popustov pri dolgu, stroškov financiranja ali porazdelitve notranjih stroškov splošnih služb in uprave) (Odar, 2003, str. 38).

Finančne naložbe v dana posojila se ob začetnem pripoznanju izmerijo po **plačanem znesku**, ki se šteje kot glavnica posojila. Lahko se povečujejo za pripisane obresti in zmanjšujejo z odplačevanjem glavnice (SRS 3.20., 2001).

SRS 2001 na novo **naložbene nepremičnine in premičnine** razvrščajo med finančne naložbe. Namen naložbenih nepremičnin/premičnin ni v doseganju poslovnih prihodkov, torej sodelovanje v proizvodnem procesu, temveč doseganje finančnih prihodkov, torej dolgoročno doseganje donosov iz razlik v ceni. Naložbene nepremičnine se ne amortizirajo, jih je pa treba prevrednotiti zaradi slabitve (Odar, 2001, str. 44).

Po SRS 3.18 se **pripoznanje** finančne naložbe **odpravi**, če se ne obvladujejo več nanjo vezane pogodbene pravice. Ne obvladujejo pa se, če se pravice do koristi, podrobno določene v pogodbi, izrabijo, če ugasnejo ali odstopijo. Ob odtujitvi finančne naložbe se razlika med iztržkom in knjigovodsko vrednostjo pripozna kot finančni odhodek/prihodek.

Prevrednotovanje finančnih naložb

Prevrednotenje finančnih naložb se pojavi zaradi njihove okrepitve (dovoljeno), oslabitve (obvezno) ali odprave oslabitve (dovoljeno) (SRS 3.23., 2001). SRS 2001 določajo še dodatna pravila glede finančnih naložb v kapital odvisnih in pridruženih podjetij.

Zaradi **okrepitve** se lahko prevrednotijo naslednje finančne naložbe:

- v zvezi z lastniškimi vrednostnimi papirji,
- dolžniškimi vrednostnimi papirji,
- drugimi z njimi povezanimi inštrumenti.

Okrepijo se, če njihova **dokazana poštena vrednost** pred odštetjem stroškov posla, ki se utegnejo pojaviti ob prodaji ali drugačni odtujitvi, presega njihovo knjigovodsko vrednost. V SRS 3.25 so določeni naslednji pogoji, kdaj je poštena vrednost dokazana. Le-ta je dokazana, če:

- je objavljena cena na delujočem trgu borznih vrednostnih papirjev,
- lahko denarne tokove utemeljeno oceni neodvisna ocenjevalna agencija,
- obstaja model vrednotenja, pri katerem so vložki podatkov vanj dokazani, ker prihajajo z delujočega trga.

Iz tega sledi, da se finančne naložbe v tista podjetja, s katerih vrednostnimi papirji se **ne** trguje na borznem ali prostem trgu, ne morejo prevrednotovati zaradi okrepitve.

Pri okrepitvi se knjigovodska vrednost poveča do njihove poštene vrednosti, obenem pa se oblikuje posebni prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi s finančnimi naložbami (Odar, 2003, str. 39).

Finančne naložbe se zaradi okrepitve prevrednotijo tudi v zvezi z **danimi posojili, ki niso v posesti za trgovanje, dolgoročnimi dolžniškimi vrednostnimi papirji v posesti do zapadlosti in drugimi vrednostnimi papirji, katerih poštene vrednosti ni mogoče dokazati**, če njihova po metodi veljavne obrestne mere izmerjena **odplačna vrednost** presega knjigovodsko vrednost.

Finančne naložbe se zaradi **oslabitve** prevrednotijo na **dokazano pošteno** ali **odplačno vrednost**. Na **pošteno vrednost** se oslabijo finančne naložbe v zvezi z lastniškimi vrednostnimi papirji, dolžniškimi vrednostnimi papirji v posesti za prodajo in drugimi z njimi povezanimi finančnimi inštrumenti. Na **odplačno vrednost** se oslabijo finančne naložbe v zvezi z danimi posojili, ki niso v posesti za trgovanje, dolžniškimi vrednostnimi papirji v posesti do zapadlosti v plačilo in drugimi vrednostnimi papirji, katerih poštene vrednosti ni mogoče dokazati. Razlika med knjigovodsko vrednostjo in dokazano pošteno oz. odplačno vrednostjo zmanjšuje knjigovodsko vrednost finančnih naložb ter s povečanjem prevrednotovalnih finančnih odhodkov vpliva na poslovni izid, razen če je bil pred tem za te finančne naložbe oblikovan posebni prevrednotovalni popravek kapitala. V tem primeru se namesto pripoznanja odhodkov zmanjša posebni prevrednotovalni popravek kapitala (SRS 3.30.–3.31., 2001).

Finančne naložbe se zaradi **odprave oslabitve** prevrednotijo, če dokazana poštena oz. odplačna vrednost finančnih instrumentov presega njihovo zaradi oslabitve zmanjšano knjigovodsko vrednost. Za razliko je potrebno povečati knjigovodsko vrednost finančnih naložb in hkrati posebni prevrednotovalni popravek kapitala, ki je bil pri istih finančnih naložbah zmanjšan. Če je bil pred tem zaradi oslabitve pripoznan finančni odhodek, ga je treba odpraviti.

Finančne naložbe v kapital se prevrednotijo še po **kapitalski in naložbeni metodi**. Po **kapitalski metodi** se prevrednotijo finančne naložbe v kapital **odvisnih in pridruženih podjetij**⁴ (po SRS 1993 samo odvisnih podjetij). Kapitalska metoda vrednotenja finančnih naložb zahteva, da se finančna naložba poveča za pripadajoči dobiček ali zmanjša za pripadajočo izgubo. Na drugi strani pa pripadajoči dobiček oz. izguba povečuje oz. zmanjšuje bodisi posebni prevrednotovalni popravek kapitala (na novo) bodisi poslovni izid prek prevrednotovalnih finančnih prihodkov oz. odhodkov (enako kot pri SRS 1993). SRS 2001 torej dovoljujejo dve različici obravnavanja pripadajočega deleža v poslovnem izidu odvisnih in pridruženih družb. S tem imajo obvladujoče družbe na izbiro, ali bodo prenašale rezultat v poslovni izid ali med postavke kapitala. Prejeti deleži v dobičku se v trenutku prejema izkažejo kot prejeta sredstva in za isti znesek se zmanjšajo dolgoročne finančne naložbe v kapital. Če je bila protipostavka povečanja finančnih naložb v posebnem popravku kapitala, se sedaj za vrednost prejetih deležev v dobičku popravek zmanjša in se ga prenese med finančne prihodke. Če pa se je podjetje odločilo za drugo različico knjizenja povečanja finančnih naložb s protipostavko v povečanju finančnih prihodkov, se po prejemu deležev v dobičku ti prihodki ne spremenijo. Po **naložbeni metodi** se prevrednotijo finančne naložbe v kapital **ostalnih podjetij**. Drugače kot pri kapitalski metodi tu pripadajoči deleži ne vplivajo na višino finančnih naložb in popravka kapitala oz. poslovnega izida. Ti deleži se izkažejo šele, ko jih podjetje dejansko prejme. Povečajo se finančni prihodki.

Pri tem je potrebni poudariti, da se kapitalska metoda in vrednotenje po pošteni vrednosti med seboj izključujeta in ju ni mogoče uporabljati hkrati. Kateri način uporabljajo podjetja, iz bilance stanja ne bo vidno, razen iz bolj analitičnih pojasnil, zaradi česar je primerljivost informacij med podjetij otežkočena.

Med kratkoročnimi in dolgoročnimi finančnimi naložbami praviloma ni razlik.

3.1.3.3 SRS 2006

Razvrščanje, pripoznavanje in začetno merjenje finančnih naložb

SRS 2006 so uvedli dosledno razvrščanje finančnih naložb. Le-to bistveno vpliva na kasnejše merjenje in prevrednotenje.

Finančne naložbe so razvrščene na (SRS 3.7., 2006):

---

⁴ Odvisne družbe so družbe, v katerih ima obvladujoča družba več kot 50 % lastniški delež ali prevladujoč vpliv iz drugih razlogov.

Pridružene družbe so družbe, v katerih ima obvladujoča družba 20 % do 50 % lastniški delež ali pa pomemben vpliv (SRS 3.53., 2001).

- a) finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida,
- b) finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo,
- c) finančne naložbe v posojila,
- d) za prodajo razpoložljiva finančna sredstva.

Finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, so sredstva, ki jih ima podjetje v posesti za trgovanje. Le-to na splošno odseva dejansko pogosto nakupovanje in prodajanje. Cilj tovrstnih sredstev je doseganje donosov iz kratkoročnih nihanj cen na trgu. Podjetja morajo za tako razvrstitev finančne naložbe razpolagati z zelo močnimi argumenti. **Finančne naložbe v posestvi do zapadlosti v plačilo** so finančna sredstva z določenimi ali določljivimi plačili in določeno zapadlostjo v plačilo, ki jih namerava in zmore posedovati do zapadlosti v plačilo. **Finančne naložbe v posojila** so finančne naložbe v finančne dolgove drugih družb, države, območij in občine ali drugih izdajateljev. **Za prodajo razpoložljiva finančna sredstva** so tista neizpeljana finančna sredstva, ki so razvrščena kot razpoložljiva za prodajo oz. povedano drugače, vse tiste finančne naložbe, ki jih družba ni razvrstila v druge skupine finančnih naložb (Odar, 2007, str. 75–76).

Pogoj za pripoznanje ostane enak, spremenjen pa je začetek pripoznanja finančne naložbe v knjigovodskih razvidih. Po novem se finančna naložba v knjigovodskih razvidih pripozna z upoštevanjem bodisi **datuma trgovanja** bodisi **datuma poravnave** (SRS 3.14., 2006). **Datum trgovanja** je datum, ko se družba zaveže kupiti ali prodati sredstvo. Nanaša se na: a) pripoznanje sredstva, ki naj bi bilo prejeto, in obveznosti, ki naj bi bila poravnana, na datum trgovanja ter b) odpravo pripoznanja sredstva, ki je prodano, pripoznanje dobička ali izgube pri odtujitvi in pripoznanje terjatve kupca za plačilo na datum prodaje. Podjetje bo to pripoznanje uporabilo pri finančnih naložbah, ki jih bodo razvrstila med finančne naložbe, izmerjene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida in finančnih naložb, razporejenih za prodajo razpoložljiva sredstva. **Datum poravnave** je datum, ko se sredstvo izroči družbi ali ga družba izroči. Nanaša se na: a) pripoznanje sredstva na dan, ko ga družba prejme, ter b) odpravo pripoznanja sredstva in pripoznanje dobička ali izgube ob odtujitvi na dan, ko ga družba izroči. Ta način pripoznanja bo družba uporabila za skupino finančnih naložb v posesti do zapadlosti v plačilo in finančne naložbe v posojila (Odar, 2007, str. 79).

Pripoznano finančno sredstvo, ki je finančna naložba, mora podjetje ob začetnem pripoznanju izmeriti po pošteni vrednosti. Pri tem pa je treba upoštevati naslednje: če gre za finančno sredstvo, ki **ni** razvrščeno med finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, je treba začetni pripoznani vrednosti prišteti stroške posla, ki izhajajo neposredno iz nakupa ali izdaje finančnega sredstva. Če podjetje obračunava finančno naložbo po datumu poravnave, mora naložbo, ki bo pozneje izmerjena po nabavni ali odplačni vrednosti, pripoznati na začetku po njeni pošteni vrednosti na datum trgovanja, povečani za stroške posla (SRS 3.17.–3.18., 2006). Pogoji za odpravo finančne naložbe so v primerjavi s SRS 2001 ostali nespremenjeni.

Prevrednotovanje finančnih naložb

Merjenje finančnih naložb po njihovem pripoznanju je zelo odvisno od njihove razvrstitve. Prevrednotenje finančnih naložb se pojavi kot **prevrednotenje na njihovo pošteno vrednost**, prevrednotenje zaradi njihove **oslabitve** ali prevrednotenje zaradi **odprave oslabitve**.

SRS 3 določajo, da se finančne naložbe po začetnem pripoznanju izmerijo po **pošteni vrednosti**, razen:

- finančne naložbe v posojila, ki se izmerijo po **odplačni vrednosti**,
- finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo, ki se izmerijo po **odplačni vrednosti**,
- finančnih naložb v kapitalske inštrumente, za katere ni objavljena cena na delujočem trgu in katerih poštene vrednosti ni mogoče zanesljivo izmeriti, ter v izpeljane finančne inštrumente, povezane s takimi finančnimi naložbami, ki jih je treba poravnati z njimi; tovrstne finančne naložbe se izmerijo po **nabavni vrednosti**.

SRS 3 torej za finančne naložbe določajo tri načine prevrednotenja oz. merjenja:

- merjenje in prevrednotenje po pošteni vrednosti,
- merjenje po odplačni vrednosti,
- merjenje po nabavni vrednosti.

Merjenje in prevrednotenje finančnih naložb po pošteni vrednosti

Po pošteni vrednosti se morajo meriti samo finančne naložbe, za katere je ta vrednost **dokazljiva**. Dokazljiva je, če jo je mogoče zanesljivo izmeriti. Pogoji za to je, da je objavljena cena na delujočem trgu vrednostnih papirjev ali obstaja model vrednotenja, pri katerem so vložki podatkov vanj dokazani, ker prihajajo z delujočega trga (SRS 3.21., 2006).

Podjetja se bodo redko odločala za vrednotenje finančnih naložb po pošteni vrednosti za tiste finančne naložbe, pri katerih je potrebno priti do informacije o pošteni vrednosti prek cenitve, saj bi vsakoletne cenitve povzročile vrsto dodatnih stroškov. Namreč prerazvrstitev finančnih naložb, izmerjenih po pošteni vrednosti, prek poslovnega izida praviloma ni možna. Iz tega razloga bodo podjetja med finančne naložbe, izmerjene po pošteni vrednosti, v večini razporedile finančne naložbe v kapital drugih družb, ki **kotirajo na borzi**.

Finančne naložbe, ki se lahko prevrednotijo po pošteni vrednosti, se lahko obravnavajo kot finančne naložbe, izmerjene po pošteni vrednosti **prek poslovnega izida** ter finančne naložbe, izmerjene po pošteni vrednosti, **prek kapitala**. Prve so namenjene trgovanju in so le redkokdaj dolgoročne, druge pa temu niso namenjene in so zato po večini dolgoročne.

Pri **finančnih naložbah, izmerjenih po pošteni vrednosti prek poslovnega izida**, se dobiček ali izguba iz spremembe poštene vrednosti pripozna v poslovnem izidu prek finančnih prihodkov in odhodkov. Stroški posla se takoj pripoznajo kot stroški. Prejete dividende in deleži v dobičku povečujejo finančne prihodke. Tečajne razlike se pripoznajo v poslovnem izidu.

Pri **finančnih naložbah, izmerjenih po pošteni vrednosti prek kapitala**, se dobiček ali izguba iz spremembe poštene vrednosti pripozna v presežku iz prevrednotenja, zato je lahko ta tudi negativen. Stroški posla iz nakupa se neposredno pripišejo naložbi. Prejete dividende in deleži povečujejo finančne prihodke. Tečajne razlike se pripoznajo v poslovnem izidu. Družba mora te finančne naložbe oslabiti, če obstajajo razlogi za to. Izguba iz oslabitve se najprej poročuna z morebitnim presežkom iz prevrednotenja, če tega ni, gre na odhodke.

*Merjenje finančnih naložb po **odplačni vrednosti***

Med finančne naložbe, izmerjene po odplačni vrednosti, bodo družbe razporedile in kasneje izmerile vse tiste finančne naložbe, ki jih nameravajo imeti v posesti do zapadlosti v plačilo in posojila. Gre za dolžniške vrednostne papirje. Odplačna vrednost finančne naložbe je znesek, s katerim se finančno sredstvo izmeri pri začetnem pripoznanju, zmanjšan za odplačilo glavnice, povečan oz. zmanjšan (po metodi efektivne obrestne mere⁵) za nabrano odplačilo razlike med začetnim in v plačilo zapadlim zneskom ter zmanjšan (neposredno ali s preračunom na kontu popravka vrednosti) zaradi oslabiljenosti in neudenarljivosti (SRS 3.46., 2006).

Stroški posla, ki izhajajo iz nakupa tovrstnih finančnih naložb, se ji pripišejo. Če obstajajo nepristranski dokazi, da je prišlo do izgube zaradi oslabitve (pričakovane prihodnje gospodarske koristi se zmanjšajo), se znesek izgube izmeri kot razlika med knjigovodsko vrednostjo sredstva in sedanjo vrednostjo pričakovanih prihodnjih denarnih tokov, ki so diskontirani po izvorni efektivni obrestni meri. Vrednost izgube se pripozna v poslovnem izidu. Če pride do zmanjšanja izgube iz predhodne oslabitve, se razveljavi prejšnja oslabitev, nova knjigovodska vrednost pa ne sme presegati odplačne vrednosti na dan odprave oslabitve. Tečajne razlike se pripoznajo v poslovnem izidu (Odar, 2007, str. 82).

*Merjenje finančnih naložb po **nabavni vrednosti***

Finančne naložbe, ki jih podjetje ne bo izmerilo ali jih v skladu s standardi ne more izmeriti po pošteni ali odplačni vrednosti, mora izmeriti po nabavni vrednosti. Izmed finančnih naložb bodo praviloma izmerjene in razporejene po nabavni vrednosti finančne naložbe v deleže drugih družb, pa tudi naložbe v delniške družbe, katerih delnice niso uvrščene na borzni trg.

Stroški posla, ki neposredno izhajajo iz nakupa tovrstne finančne naložbe, se ji pripišejo. Prejete dividende povečujejo finančne prihodke. Če obstaja razlog za oslabiljenost, je treba finančno naložbo prevrednotiti. Izguba iz oslabitve se izmeri kot razlika med knjigovodsko vrednostjo in sedanjo vrednostjo pričakovanih prihodnjih denarnih tokov, diskontirani po trenutni tržni donosnosti za podobna finančna sredstva ter pripozna kot prevrednotovalni finančni odhodek. Razveljavitev izgube je za te finančne naložbe prepovedana.

---

⁵ Metoda efektivne obrestne mere upošteva poleg pogodbeno dogovorjenih obresti še vsa druga plačila in povečanja ali zmanjšanja glavnice za določitev sedanje vrednosti finančne naložbe.

Oslabitev

Oslabitev je možna pri finančnih naložbah izmerjenih po odplačni vrednosti, finančnih naložbah izmerjenih po nabavni vrednosti in tistih finančnih naložbah, ki so na razpolago za prodajo. Izguba iz oslabitve se pripozna v poslovnem izidu. Pri finančnih naložbah, ki so na razpolago za prodajo pa se za nabrano izgubo iz oslabitve najprej zmanjša negativni presežek iz kapitala, ki je nastal zaradi prevrednotenja finančne naložbe na pošteno vrednost ter pripoznajo prevrednotovalni finančni prihodki. Za finančne naložbe izmerjene po nabavni vrednosti in finančne naložbe, ki so na razpolago za prodajo je razveljavitev izgube prepovedana. Pri slednjih finančnih naložbah pa se v primeru povišanja poštene vrednosti izguba zaradi oslabitve razveljavi in znesek razveljavitve pripozna v poslovnem izidu kot prevrednotovalni finančni prihodek (SRS 3.28., 2006).

Najpomembnejša novost glede na SRS 2001 je odprava kapitalske metode. Naložbe, ki so se po SRS 2001 prevrednotile po kapitalski metode, se sedaj prevrednotijo ali po poštenu vrednosti prek poslovnega izida oziroma kapitala ali po nabavni vrednosti. Odvisno od njihove razvrstitve.

Pravila glede merjenja po pripoznaju so v osnovi enaka za dolgoročne in kratkoročne finančne naložbe.

3.1.3.4 Vpliv razlik v vrednotenju finančnih naložb med standardi na poslovni izid

V tabeli 3 v prilogah so pregledno prikazane razlike med standardi v merjenju in vrednotenju finančnih naložb ter njihov vpliv na poslovni izid.

Ena bistvenih razlik se nanaša na razvrščanje, saj SRS 2006 na novo izrecno predpisujejo štiri skupine finančnih naložb in od razvrstitev finančnih naložb v te skupine je načeloma odvisno tudi njihovo nadaljnje vrednotenje. Tako mora podjetje v svojih knjigah ločevati, katere naložbe so namenjene prodaji, katere so izmerjene po nabavni vrednosti, katere po poštenu vrednosti prek kapitala.

Najbolj bistvene razlike pa se prav gotovo nanašajo na prevrednotenje finančnih naložb. Tako kot pri ostalih sredstvih SRS 1993 za finančne naložbe predpisujejo revalorizacijo. Poleg tega pa zahtevajo oslabitev finančnih naložb v vrednostne papirje na tržno vrednost. Izguba pri tem pa se pripozna med finančnimi odhodki. Revalorizacija vpliva na višino obresti, kar povišuje revalorizacijski izid. Torej vsakršno prevrednotenje po SRS 1993 vpliva neposredno na poslovni izid. Po SRS 2001 je obvezno finančne naložbe slabiti, okrepitev in odprava oslabitve pa sta dovoljena. Prevrednotuje se na dokazano pošteno ali odplačno vrednost, odvisno, za katero vrsto finančne naložbe gre. Okrepitev ne vpliva neposredno na poslovni izid, temveč se razlika pripozna kot postavka kapitala. Oslabitev pa neposredno vpliva na poslovni izid. SRS 2006 pri povišanju na pošteno vrednost dovoljujejo pripoznati razliko nad knjigovodsko vrednostjo neposredno v poslovnem izidu, kar SRS 2001 niso predvidevali. Namreč SRS 2006 vrednotijo

finančne naložbe glede na njihovo vsebino oz. namen. Če ima podjetje določene naložbe z namenom, da z njimi trguje in ustvarja donose iz razlik v ceni, tudi njihovo vrednotenje vpliva neposredno na poslovni izid, kakor tudi vsi stroški, nastali ob nakupu tovrstnih naložb. To so ponavadi naložbe v delnice podjetij, ki kotirajo na borzi, s čimer je tudi določljiva njihova poštena vrednost.

Naslednja bistvena razlika pa se nanaša na kapitalsko metodo. Tako SRS 1993 kot SRS 2001 so predpisovali to metodo, SRS 2006 so to metodo ukinili. Deleži v dobičku zato po SRS 2006 vplivajo šele ob dejanskem izplačilu dividend.

3.1.4 ZALOGE

3.1.4.1 SRS 1993

Razvrščanje, pripoznavanje in začetno merjenje zalog

SRS 1993 opredeljujejo zaloge materiala in trgovskega blaga ter zaloge proizvodov oz. nedokončane proizvodnje. Prva skupina zalog se na začetku izmeri po nabavni ceni, ki jo sestavljajo nakupna cena, uvozne dajatve in neposredni stroški nabave (prevozni stroški, stroški nakladanja, prekladanja in razkladanja, stroški prevoznega zavarovanja, stroški posebej zaračunane embalaže, spremljanja blaga, stroški za storitve posredniških agencij in podobni stroški – SRS 1993, 4.18). Drugi skupini se določi vrednost po proizvajalnih stroških, v posebnih utemeljenih okoliščinah pa se lahko ovrednoti do zožene lastne cene kot ene skrajnosti oz. s spremenljivimi proizvajalnimi stroški kot drugo skrajnostjo.

Proizvajalni stroški: neposredni stroški materiala, dela, storitev, amortizacije in splošni proizvodni stroški, ki pa jih ni moč neposredno povezati z nastajajočimi poslovnimi učinki in so obračunani v okviru proizvodnega procesa.

Zožena lastna cena: proizvodni stroški, splošni stroški nabave, uprave in prodaje, ne vključujejo pa se neposredni stroški prodaje in stroški financiranja.

Spremenljivi proizvodni stroški: neposredni proizvodni stroški, spremenljivi del splošnih proizvodnih stroškov.

Pri zmanjševanju zalog materiala, blaga, proizvodov se po SRS 4.6. (1993) uporablja naslednje metode:

- metodo drsečih povprečnih cen,
- metodo tehtanih povprečnih cen,
- FIFO metodo,
- LIFO metodo.

Če podjetje uporabi metodo LIFO, je treba ugotoviti tudi čisto iztržljivo vrednost in končno dnevno vrednost zaloge, na način, da je mogoče razliko med manjšo izmed obeh na eni in ovrednotenjem zaloge po metodi LIFO na drugi strani prikazati v računovodskih izkazih.

Prevrednotovanje zalog

Vrednost zalog ob koncu obračunskega obdobja ne sme presežati njihove čiste iztržljive vrednosti, tj. ocenjena prodajna cena, dosežena v okviru rednega poslovanja, zmanjšana za stroške dokončanja in stroške, ki so potrebni, če bi prišlo do prodaje. V nasprotnem primeru se vrednost zalog zmanjša na znesek iztržljive vrednosti, razliko pa se pripozna med odhodki poslovanja.

SRS 1993 predpisujejo revalorizacijo zalog. Revalorizirati se morajo zaloge, ki se vodijo po metodi drsečih povprečnih cen, tehtanih povprečnih cen ali LIFO tako, da se na koncu poslovnega leta preračunajo na novo vrednost, ki ustreza novi ravni cen. Če podjetje uporablja metodo FIFO, pa revalorizacija ni nujno predpisana in se jo opravi glede na to, kako dolgo podjetje ni imelo nobenih novih nabav v zalogo (SRS 4.12., 1993).

Pri revalorizaciji se upoštevajo nabavne cene oz. proizvajalni stroški zadnjega četrtertja ali ob koncu obračunskega obdobja. Če jih ni moč dobiti, se lahko uporabi tudi posebni indeks cen.

3.1.4.2 SRS 2001

Razvrščanje, pripoznavanje in začetno merjenje zalog

Razvrščanje zalog po SRS 2001 je ostalo enako, dodan je le predpis, da se med zaloge lahko uvršča tudi drobn inventar, če njegova vrednost ne presega tolarske vrednosti 100 EUR. Tudi zaloge se po SRS pripoznajo, ko sta izpolnjena pogoja glede verjetnosti pritoka gospodarskih koristnosti ter verjetnosti izmere nabavne vrednosti oz. še posebno pri zalogah proizvodov in nedokončanih proizvodov verjetnost izmere njihove stroškovne vrednosti.

SRS 2001 niso vnesli bistvenih novosti in popravkov glede začetnega ovrednotenja zalog. Tako se zaloge materiala in trgovskega blaga ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki ni drugačna od tiste po SRS 1993. Enota proizvoda oz. nedokončane proizvodnje pa se ob začetnem pripoznanju ovrednoti po proizvajalnih stroških, ki se šteje kot normalno vrednotenje. Možni pa so odmiki navzgor (metoda zožene lastne cene) ali navzdol (metoda spremenljivih proizvajalnih stroškov). Način, kako se izmeri vrednost zalog po teh metodah, SRS 2001 ne spreminjajo. Edina novost na tem področju je, da sme podjetje šteti v vrednost količinske enote nedokončane proizvodnje in proizvodov tudi **obresti** od posojil, s katerimi se taka proizvodnja financira. A to velja le za proizvodnjo takih proizvodov, katerih proizvajanje traja dlje kot obračunsko obdobje (SRS 4.12.–4.13., 2001).

Pri zmanjševanju (porabljanju, prodajanju) zalog se prav tako kot pri SRS 1993 uporablja FIFO metoda, metoda tehtanih povprečnih cen, metoda drsečih povprečnih cen, LIFO metoda ali kakšna druga metoda. SRS 2001 pa priporočajo metodo FIFO, saj pri tej praktično ni potrebno ovrednotiti zaloge na koncu poslovnega leta z zadnjimi nabavnimi oz. obračunskimi cenami, na drugi strani pa še za isti znesek povečati poslovne odhodke (Koželj, 2001, str. 51).

Prevrednotovanje zalog

Zaloge se po novem ne okrepijo, ampak samo slabijo. V primeru, da podjetje uporablja katero drugo metodo vrednotenja zalog kot FIFO, lahko ob koncu leta ovrednoti končno stanje zalog tako, kot da bi uporabljalo metodo FIFO. Takšno prevrednotenje pa se poračuna s stroški materiala, ko gre za zaloge surovin, materiala, drobnega inventarja oz. z odhodki, ko gre za zaloge nedokončane proizvodnje, gotovih proizvodov in blaga (SRS 4.20., 2001).

Oslabitev se obvezno opravi, kadar je knjigovodska vrednost zaloge večja od njene tržne vrednosti. Kot tržna vrednost je mišljena nadomestitvena vrednost, razen če je ta večja od čiste iztržljive vrednosti⁶. V tem primeru se kot tržna vrednost šteje čista iztržljiva vrednost. Rezultat oslabitve zalog surovin, materiala in drobnega inventarja obremenjuje stroške materiala, rezultat oslabitve zalog nedokončane proizvodnje, proizvodov in blaga pa ustrezne poslovne odhodke (SRS 4.21.— 4.24., 2001).

3.1.4.3 SRS 2006

Razvrščanje, pripoznavanje in začetno merjenje zalog

Tudi SRS 2006 ne spreminjajo razvrščanja zalog. Spremenila se je meja za pripoznanje drobnega inventarja kot materiala, in sicer iz 100 EUR na 500 EUR. Torej, če drobni inventar ne presega tega zneska, se lahko pripozna v zalogi (Koželj, 2008, str. 76).

Tudi po SRS 2006 morata biti za pripoznanje zalog izpolnjena dva pogoja, ki se vežeta na verjetnost pritoka gospodarskih koristi, povezanih z njimi, in na zanesljivost izmere nabavne vrednosti oz. stroškovne vrednosti.

Po SRS 2006 se zaloge materiala in trgovskega blaga ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki se načeloma ne razlikuje od tiste, izmerjene glede na zahteve SRS 1993 in SRS 2001. Enota proizvoda oz. nedokončane proizvodnje se ob začetnem pripoznanju ovrednoti po proizvodjalnih stroških. Možni pa so odmiki navzgor (metoda zožene lastne cene) ali navzdol (metoda spremenljivih proizvodjalnih stroškov). Način, kako se izmeri vrednost zalog po teh metodah, SRS 2006 ne spreminjajo. Obe metodi sta opisani v poglavju Zaloge po SRS 1993.

---

⁶ Čista iztržljiva vrednost zaloge je ocenjena prodajna cena, dosežena v okviru rednega poslovanja, zmanjšana za stroške dokončanja in stroške prodaje količinske enote (SRS 4.35, 2001).

Podjetje sme šteti v vrednost zalog tudi stroške izposojanja (poleg obresti tudi drugi stroški izposojanja), s katerimi se financirajo zaloge (SRS 4.12.–4.13., 2006).

Pri zmanjševanju (porabljanju, prodajanju) zalog se prav tako kot pri SRS 1993 in 2001 uporabljajo FIFO metoda, metoda tehtanih povprečnih cen, metoda drsečih povprečnih cen, razen LIFO metoda oz. metoda obratnozaporednih cen, ki je **po novem** standardi več **ne dovoljujejo**. To lahko načeloma za podjetje, ki je uporabljalo metodo LIFO, pomeni manjše odhodke, še posebno pri razmerah višje inflacije.

Prevrednotovanje zalog

Zaloge se po SRS 2006 prevrednotijo po izvorni vrednosti ali čisti iztržljivi vrednosti, in sicer po manjši izmed njiju. Zaradi okrepitve se ne prevrednotujejo. V primerih, kadar so zaloge poškodovane, v celoti ali delno zastarele ali če se njihove prodajne cene znižajo, se povečajo stroški dokončanja, njihove prodaje, njihova vrednost ni nadomestljiva (nadomestljiva vrednost je vrednost zalog, ki bi jo le-ta imela v trenutku njene ponovne nabave). Zmanjšanje vrednosti zalog surovin, materiala in drobnega inventarja obremenjuje stroške materiala, zmanjšanje vrednosti zalog nedokončane proizvodnje, proizvodov in blaga pa ustrezne poslovne odhodke.

SRS 2006 na novo urejajo evidentiranje zalog blaga. Vse spremembe poštene vrednosti zalog trgovskega blaga, zmanjšane za stroške prodaje, ki jih posedujejo posredniki, se evidentirajo v obdobju, v katerem so nastale. Takšni odpisi se odpravijo pri vsaki postavki ali skupini podobnih postavk zalog posebej v breme prevrednotovalnih poslovnih odhodkov.

3.1.4.4 Vpliv razlik v vrednotenju zalog med standardi na poslovni izid

Podrobnejše razlike v merjenju in vrednotenju zalog ter njihov vpliv na poslovni izid so prikazane v tabeli 4 v prilogah.

Najbistvenejša razlika pa se nanaša na metode vrednotenja zalog pri njihovem zmanjševanju. Metoda LIFO je metoda, ki ob rasti cen na trgu povzroča višje odhodke, saj se najprej odvede blago in proizvode, ki so najkasneje prišli med zaloge. Zaradi tega so zaloge ovrednotene po manjši vrednosti, kot je njihova tržna vrednost in se zato tudi ne slabijo. V bilanci stanja so tako lahko zaloge prikazane po podcenjeni vrednosti. Podjetja, ki uporabljajo metodo LIFO, prikazujejo nižji poslovni izid kot podjetja, ki uporabljajo metodo FIFO. Vse pa je odvisno od gibanja cen na trgu, izbire metode merjenja ter obračanja zalog. SRS 2006 so metodo LIFO prepovedali.

Revalorizacija, ki so jo predpisovali SRS 1993, povišuje vrednost zalog. Prodana revalorizirana zaloga tako še dodatno zmanjšuje poslovni izid. SRS 2001 in 2006 tega ne omogočajo, saj je možna samo slabitev. Metoda FIFO omogoča najbolj realno sliko zalog, saj prevrednotenje načeloma ni potrebno, ker so zaloge prikazane po zadnjih tržnih cenah.

3.1.5 TERJATVE

3.1.5.1 SRS 1993

Razvrščanje, priznavanje in začetno merjenje terjatev

Terjatve se ločujejo na kratkoročne in dolgoročne. Poleg tega se razvrščajo na terjatve do kupcev, druge terjatve v zvezi s prihodki iz poslovanja, terjatve v zvezi s prihodki iz financiranja, terjatve v zvezi z oblikovanjem kapitala in druge terjatve v zvezi s preoblikovanjem sredstev. Tako določa SRS 5.2. Poleg tega je potrebno finančne terjatve ločevati še na terjatve za obresti in na terjatve za deleže iz dobička drugih podjetij.

Terjatve se v začetku izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo tudi poplačani (SRS 5.5., 1993).

Če obstaja dvom, da terjatev ne bo poravnana ali ni poravnana v rednem roku, se izkazuje kot dvomljiva terjatev. V knjigovodskih razvidih se naredi popravek te terjatve, na drugi strani pa se znesek popravka pripozna med odhodki.

Terjatve do pravnih ali fizičnih oseb v tujini se preračunajo v domačo valuto na dan nastanka. Tečajna razlika se pripozna kot postavka prihodkov ali odhodkov iz financiranja (SRS 5.10., 1993).

Prevrednotovanje terjatev

Tako kot pri vseh postavkah do sedaj tudi pri terjatvah po SRS 1993 ne govorimo o prevrednotenju, ampak revalorizaciji. V inflacijskih razmerah se morajo terjatve revalorizirati prek pogodbeno dogovorjenih obresti. Celotne pogodbene obresti pa se obravnavajo kot prihodek od financiranja (SRS 5.13., 1993).

3.1.5.2 SRS 2001

Razvrščanje, priznavanje in začetno merjenje terjatev

SRS 2001 so vpeljali dve bistveni novosti na področju razvrščanja terjatev, in sicer gre za odložene terjatve za davek ter prejete vrednostne papirje za poravnavo terjatev. **Odložene terjatve za davek** so terjatve, ki so posledica razlike med računovodskim in obdavčljivim dobičkom. So torej zneski davka od dobička, ki bodo davčnemu zavezancu povrnjeni v prihodnjih davčnih obdobjih z manjšimi plačili davka v prihodnosti. Njihovo priznavanje je mogoče le v državah z davčno zakonodajo, po kateri sedanje razlike med računovodskim in obdavčljivim dobičkom vplivajo na velikost plačila davka iz dobička v prihodnosti. V Sloveniji

je v takratnem obdobju najbolj prišlo v poštev le pripoznanje odloženih terjatev za davek iz naslova prenosa neizrabljenih davčnih izgub. Za znesek teh terjatev se povečuje tekoči dobiček. **Prejete vrednostnice za poravnavo terjatev** se po SRS 2001 ne izkazujejo več med terjatvami, ampak med denarnimi sredstvi (čeki) (Hieng, 2001, str. 54).

Tako kot pri vseh sredstvih so SRS 2001 tudi pri terjatvah vpeljali dva obvezna pogoja za pripoznanje terjatev: verjetnost, da bodo v zvezi s terjatvijo pritekale gospodarske koristi in da je mogoče izvirno vrednost zanesljivo izmeriti. Terjatve se v začetku izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo tudi poplačani.

Če obstaja dvom, da terjatev ne bo poravnana ali ni poravnana v rednem roku, se tudi po SRS 2001 izkazuje kot dvomljiva terjatev. V knjigovodskih razvidih se naredi popravek te terjatve, na drugi strani pa se znesek popravka pripozna med odhodki. Terjatve do pravnih ali fizičnih oseb v tujini se preračunajo v domačo valuto na dan nastanka. Tečajna razlika se pripozna kot postavka prihodkov ali odhodkov iz financiranja.

Prevrednotovanje terjatev

Terjatve se zaradi spremembe kupne moči domače valute ne prevrednotujejo, razen če so izražene v tuji valuti in se po njihovem prvem pripoznanju spremeni valutni tečaj ali če so izražene v domači valuti in je med pogodbenima strankama dogovorjeno prevrednotenje z namenom ohranjanja njihove realne vrednosti. Potrebno je poudariti, da takšno povečanje terjatev povečuje redne finančne prihodke, takšno zmanjšanje pa redne finančne prihodke. Po novem se prevrednotenje terjatev opravi predvsem zaradi oslabitve ali odprave oslabitve. Prevrednotenje zaradi oslabitve opravimo, kadar knjigovodska vrednost presega njihovo pošteno oz. odplačno vrednost. Razlika se pripozna med poslovnimi prevrednotovalnimi odhodki. O odpravi oslabitve govorimo, kadar oblikovani popravki terjatev ne bodo več ustrezali ocenjeni vrednosti oz. unovčljivi vrednosti terjatev. Najprej se razbremenijo v istem letu oblikovani prevrednotovalni poslovni odhodki, preostalo razliko pa se pripozna kot prevrednotovalni poslovni prihodek (SRS 5.25.-5.26., 2001).

3.1.5.3 SRS 2006

Razvrščanje, pripoznavanje in začetno merjenje terjatev

SRS 2006 niso prinesli novosti na področju razvrščanja, pripoznavanja in začetnega merjenja terjatev. Kot sredstvo se torej pripoznajo, če je verjetno, da bodo pritekale gospodarske koristi, povezane z njimi, in če je mogoče njihove izvirne vrednosti zanesljivo izmeriti. Ob nastanku se izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin, ki temeljijo na že nastalih in dokumentiranih poslovnih dogodkih. Terjatve do pravnih in fizičnih oseb v tujini se preračunajo v domačo valuto na dan nastanka po takratnem srednjem tečaju Banke Slovenije, iz utemeljenih razlogov pa se lahko uporabi tudi tečaj poslovne banke. Kasneje se lahko terjatve zmanjšujejo ali povečujejo

(kasnejši popusti, priznane reklamacije, vračilo blaga ipd.), kar vpliva na redne poslovne oz. finančne prihodke.

Tudi po SRS 2006 se terjatve, za katere se domneva, da ne bodo poravnane v roku zapadlosti v plačilo oz. je ta rok zanje že potekel, izkažejo kot dvomljive. To pa samo po sebi še ne pomeni, da je potrebno za vse te terjatve oblikovati popravek. Lahko se le analitično prikažejo kot sporne.

Prevrednotovanje terjatev

SRS 2006 dodatno opredelijo, da se terjatve merijo po odplačni vrednosti po metodi veljavnih obresti. Odplačna vrednost je po SRS 5.38 opredeljena kot znesek, s katerim se finančno sredstvo ali finančna obveznost izmeri ob začetnem pripoznanju, zmanjšan za odplačilo glavnice, povečan oz. zmanjšan (po metodi veljavnih obresti) za nabrano odplačilo razlike med začetnim in v plačilo zapadlim zneskom ter zmanjšan zaradi oslabiljenosti in neudenarljivosti. Terjatve, izražene v tuji valuti, se na dan bilance stanja preračunajo v domačo valuto. Tečajna razlika pa se pripozna kot prihodek oz. odhodek.

Podjetje mora terjatve oslabiti, če oceni, da je njihova poplačljiva vrednost manjša od knjigovodske. V takih primerih oblikuje popravke vrednosti posamičnih terjatev, ki jih na drugi strani izkaže med prevrednotovalnimi poslovnimi odhodki. Če se v naslednjem obdobju znesek izgube zaradi oslabilitve zmanjša in če je mogoče zmanjšanje nepristransko povezati z dogodkom po pripoznanju oslabilitve, je treba že prej pripoznano izgubo zaradi oslabilitve razveljaviti bodisi neposredno bodisi s preračunom na kontu popravka vrednosti. Zaradi razveljavitve knjigovodska vrednost terjatve ni večja od tiste, ki naj bi bila odplačna vrednost, če oslabilitev ne bi bila pripoznana na dan, ko je izguba razveljavljena. Vrednost razveljavitve izgube se obravnava kot prevrednotovalni poslovni prihodek v zvezi s terjatvami (SRS 5.26., 2006).

3.1.5.4 Vpliv razlik v vrednotenju terjatev med standardi na poslovni izid

Razlike v merjenju in vrednotenju terjatev med standardi in njihov vpliv na poslovni izid so prikazane v tabeli 5 v prilogah.

SRS 2001 so uvedli obravnavanje odloženih terjatev za davek, ki vplivajo na čisti poslovni izid. Odložene terjatve so posledica razlike med računovodskim in obdavčljivim dobičkom. So torej zneski davka od dobička, ki bodo davčnemu zavezancu povrnjeni v prihodnjih davčnih obdobjih z manjšimi plačili davka v prihodnosti. Vsi trije računovodski predpisi določajo, da se dvomljive terjatve ne smejo prikazovati v bilanci stanja oz. se za njih naredi popravek, ki se v poslovnem izidu pripozna med odhodki. Namreč terjatve, katerih poravnava je negotova, napihujejo sredstva v bilanci stanja ter prihodke, kar predstavlja neresnično sliko poslovne uspešnosti podjetja. Prevrednotenje terjatev temelji na odplačni vrednosti, le SRS 1993 so terjatve prevrednotovali na podlagi pogodbenih obresti, kar pa ni nujno enako odplačni vrednosti.

Vprašanje je tudi, koliko terjatev ima določene pogodbene obresti, zato torej niso vse terjatve podvržene prevrednotenju tako kot pri SRS 2001 in SRS 2006.

3.1.6 DENARNA SREDSTVA

3.1.6.1 SRS 1993

Razvrščanje, priznavanje, začetno merjenje in prevrednotovanje denarnih sredstev

Po SRS 1993 se kot denarna sredstva ločeno obravnavajo denarna sredstva v blagajnah ter dobroimetja na računih v bankah in drugih finančnih organizacijah. Kot denarna sredstva v blagajni se izkazuje le gotovina. Druge vrednostnice (znamke, koleki in podobno) se ne izkazujejo med denarnimi sredstvi, temveč se obravnavajo kot kratkoročno odloženi stroški, tudi če se hranijo v blagajni. Dobroimetja na računih v bankah in drugih finančnih organizacijah je treba razčleniti na takoj razpoložljiva denarna sredstva in tista, ki so vezana na odpovedni rok (SRS 7.1.–7.3., 1993).

Devizna denarna sredstva se preračunajo v domačo valuto na dan prejema po tedanjem tečaju. Tečajna razlika do dneva pretvorbe v domačo valuto se šteje kot postavka prihodkov ali odhodkov od financiranja. Vendar pa se v inflacijskih razmerah revalorizacijski učinki v tej zvezi obravnavajo kot postavka oblikovanja ali črpanja revalorizacijskega izida in ne kot postavka prihodkov oz. odhodkov iz financiranja. V inflacijskih razmerah namreč spremembe tečajev menjave zakonskega plačilnega sredstva za tuje valute pod vplivom inflacije v državi sami povzročajo povečanje vrednosti efektivnih tujih valut in deviz, izkazanih v domači valuti (SRS 7.9–7.10., 1993).

3.1.6.2 SRS 2001

Razvrščanje, priznavanje, začetno merjenje in prevrednotovanje denarnih sredstev

SRS 2001 niso prinesli bistvenih novosti glede denarnih sredstev. V poglavju o razvrščanju je novost pojem »denar na poti«. To je denar, ki se prenaša iz blagajne na ustrezni račun pri banki ali drugi finančni inštituciji in se istega dne še ne vpiše kot dobroimetje pri njej. Pravzaprav ne gre za novost, saj je računovodska praksa že prej oblikovala izkazovanje tovrstnega denarja na posebnem prehodnem kontu denarnih sredstev (Hieng, 2001, str. 57). Za priznavanje morata biti izpolnjena pogoja glede pritoka gospodarskih koristi, povezanih z njimi, in verjetnost zanesljive izmeritve vrednosti denarnih sredstev.

Novost je tudi, da se prejeti čeki oz. takoj unovčljive vrednostnice uvrščajo med denarna sredstva in ne več med terjatve. Izdani čeki prav tako niso več kratkoročni dolgovi, temveč so

odbitna postavka od denarnih sredstev. Denarna sredstva (depoziti) na odpoklic se ne izkazujejo več med naložbami, ampak med denarnimi sredstvi.

Pri prevrednotenju denarnih sredstev gre le za izrazoslovno spremembo. Izraz revalorizacija denarnih sredstev, izraženih v tuji valuti, z rastjo tečaja tuje valute, je nadomeščen s prevrednotenjem knjigovodske vrednosti zaradi spremembe tečaja. S tem povezano se razlika ne izkazuje med prevrednotovalnimi finančnimi prihodki ali odhodki, ampak med rednimi finančnimi prihodki oz. odhodki (Hieng, 2001, str. 58).

3.1.6.3 SRS 2006

Razvrščanje, pripoznavanje, začetno merjenje in prevrednotovanje denarnih sredstev

Po SRS 2006 so med denarna sredstva uvrščeni gotovina, knjižni denar in denar na poti. Na tem področju ni bistvenih novosti. Med denarna sredstva se lahko po novem uvršča bolj razširjen pojem denarnih ustreznikov. To so naložbe, ki jih je mogoče hitro oz. v bližnji prihodnosti pretvoriti v vnaprej znani znesek denarnih sredstev in pri katerih je tveganje spremembe vrednosti nepomembno. Mednje se lahko uvršča depozite in vloge v bankah (npr. z zapadlostjo v plačilo največ 3 mesece po pridobitvi) ter podobne naložbe, ki so namenjene zagotavljanju plačilne sposobnosti, takoj udenarljive dolžniške vrednostne papirje z majhnim tveganjem, ki so uvrščeni na organizirani trg (npr. državne obveznice), pa tudi naložbe v kapital, če so pridobljene tik pred dogovorjenim odkupom (Hieng, 2008, str. 86).

Devizna sredstva se prevedejo v domačo valuto po menjalnem tečaju oz. tečaju Banke Slovenije na dan prejema, na dan bilance stanja pa se preračunajo po takratnem tečaju Banke Slovenije. Tečajna razlika, ki se pojavi pri preračunu, poveča ali zmanjša prvotno izkazano vrednost in se pripozna kot redni finančni prihodek oz. odhodek.

3.1.6.4 Vpliv razlik v merjenju in vrednotenju denarnih sredstev med standardi na poslovni izid

Denarna sredstva sama po sebi ne vplivajo na poslovni izid, saj ne ustvarjajo poslovnih učinkov, ki bi na drugi strani zmanjševali ali povečevali poslovni izid, razen v primeru, ko gre za preračun denarnih sredstev v tuji valuti v domačo valuto, kjer se tečajne razlike iz tega naslova pripoznajo med odhodki oz. prihodki, kar pa je tudi predpisano po vseh treh SRS.

SKLEP

Različna računovodska pravila pripeljejo do različni računovodskih informacij. Poleg tega vplivajo tudi na izrazno moč posameznih računovodskih izkazov ter s tem na resničnost in poštenost slike poslovanja podjetja.

Prav gotovo je danes računovodenje v svetu na takšnem nivoju, da se zaveda pomena merjenja in prikazovanja računovodskih informacij. Ni le pomembno, da se določene postavke v računovodskih izkazih samo ovrednoti, ampak tudi, kako se jih ovrednoti. Od tega je odvisna kredibilnost informacij, ki jih dajejo izkazi. Ali lahko rečemo, da je določeno podjetje, ki prikazuje čisti dobiček v neki višini res poslovalo tako uspešno oz. neuspešno. Še posebej je to vprašanje pomembno, ko neko podjetje po svojih nacionalnih računovodskih pravilih pride do drugačnih rezultatov kot po recimo mednarodnih računovodskih pravilih. To je razvidno iz prvega dela diplomskega dela. Lahko pa vplivamo tudi z nacionalnimi standardi, ki se spreminjajo, kar je razvidno iz obravnavanih razlik v vrednotenju aktivnih postavk bilance stanje po SRS 1993, SRS 2001 in SRS 2006.

SRS 1993 so temeljili na previdnosti. Glavna nit standardov je bila prilagoditi vrednosti postavk glede na povprečno gibanje cen na malo, kar pa ni nujno resnična vrednost določenega sredstva, saj to lahko na trgu dosega popolnoma drugačno ceno. Revalorizacija pa poviša tudi osnovo za vsako nadaljnje vrednotenje (amortizacija, obrestenje) sredstev. SRS 2001 so zato naredili korenito spremembo in postavili računovodenje na nivo prikazovanja poštene in resnične slike računovodskih izkazov. Vrednotenje postavk je temeljilo na pošteni vrednosti. Gre torej za preverjanje vrednosti sredstev in obveznosti do virov sredstev po njihovem pripoznanju na podlagi njihove cene na trgu. Kdaj se določeno sredstvo prevrednoti in kako se evidentira prevrednotenje, pa je odvisno od posameznega računovodskega standarda. SRS 2006 niso spremenili princip vrednotenja, so pa uvedli določene spremembe glede pravil prevrednotenja in evidentiranja, kar se rezultira tudi v bilanci stanja in poslovnem izidu. Sami SRS 2006 pa tudi zaradi možnosti uporabe različnih metod prevrednotenja vplivajo na različnost informacij, kot npr. pri opredmetenih osnovnih sredstvih, ko se podjetje lahko odloča med modelom nabavne vrednosti in modelom prevrednotenja.

Iz primerjave vrednotenja aktivnih postavk bilance stanja med SRS 1993, SRS 2001 in SRS 2006 ter vpliva teh razlik na poslovni izid lahko zaključimo, da različno računovodenje pripelje do različnih informacij. Poleg tega ta primerjava ponazarja tudi vpliv okoliščin na spreminjanje računovodskih pravil. SRS 1993 so bili še pod vplivom razmer visoke inflacije in zaprtosti trga. Ko se je v Sloveniji čedalje bolj razvil pomen kapitala, ko se je začela integrirati v EU in prevzemati njene pravne okvire, so se zadeve premaknile tudi pri spreminjanju računovodskih pravil. Zasebno lastništvo kapitala je hotelo dostopati do realnih podatkov, banke so potrebovale pošteno sliko poslovanja podjetij, tuji uporabniki informacij pa primerljive podatke. Zato so se SRS 2001 prilagodili tem zahtevam in se tudi uskladili z MRS. SRS 2006 pa so odpravili še zadnje razlike med MRS in SRS.

LITERATURA IN VIRI

1. Bergant, Ž. (1997). Izrazna moč računovodskih izkazov. *Zbornik referatov* (str. 365–379). Ljubljana: Zveza ekonomistov Slovenije, Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
2. Čuček, R. (2005). Klasifikacije računovodskih sistemov. *Revizor – revija o reviziji*, str. 41–63.
3. Epstein, B.J., Mirza A.A. (2002). *Interpretation and Application of International Accounting Standards*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
4. Glynn, J., Perrin, J. & Murphy, P. M. (1998). *Accounting for Managers*. London: International Thomson Business Press.
5. Harrison, W.T. Jr. & Horngren, C.T. (2006). *Financial Accounting*. Upper Saddle River (NJ): Pearson/Prentice Hall.
6. Hieng, R. (2001). Terjatve v prenovljenem SRS 5, Denarna sredstva v prenovljenem SRS 7. *IKS – revija za računovodstvo in finance*, (12), str. 53–58.
7. Hieng, R. (2008). Denarna sredstva. *IKS – revija za računovodstvo in finance*, (1–2), str. 86–87.
8. Hočevar, M., Glažar, T., Gostiša, M., Koritnik, R. S., Okorn, T. & Ravnik, M. (april 2005). Mednarodni standardi računovodskega poročanja. *Praktični vodič po računovodstvu*, (2/2), str. 1–6.
9. Hočevar, M., Glažar, T., Gostiša, M., Koritnik, R. S., Okorn, T., & Ravnik, M. (januar 2006). Spremembe v izkazovanju in izrazoslovju neopredmetenih sredstev in dolgoročnih aktivnih časovnih razmejitev. *Praktični vodič po računovodstvu*, (2/3.2), str. 1–4.
10. *International Accounting Standards (IAS)*. (2002). London: IASB Publications Department.
11. Kinserdal, A. (1998). *Financial Accounting – An International Perspective*. London: Financial Times Management.
12. Koželj, S. (2001). Novosti v SRS 4 - Zaloge. *IKS – revija za računovodstvo in finance*, (12), str. 50–52.
13. Koželj, S. (2008). Zaloge. *IKS – revija za računovodstvo in finance*, (1-2), str. 76–77.
14. Novak, A. (2007). Vzroki za razlike v sistemih zunanjega računovodskega poročanja. *Organizacija*, (3), str. A 11–A 25.
15. Odar, M. (2001). Finančne naložbe po novem. *IKS – revija za računovodstvo in finance*, (12), str. 43–49.
16. Odar, M. (2003). Dolgoročne finančne naložbe. *IKS – revija za računovodstvo in finance*, (1-2), str. 37–48.
17. Odar, M. (2007). Dolgoročne finančne naložbe. *IKS – revija za računovodstvo in finance*, (1-2), str. 74–90.
18. Perks, R. (2004). *Financial Accounting for Non-Specialists*. London: McGraw-Hill Education.
19. *Slovenski računovodski standardi (SRS)*. (1993). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.

20. *Slovenski računovodski standardi (SRS)*. (2001). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
21. *Slovenski računovodski standardi (SRS)*. (2006). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
22. Turk, I., Kavčič, S., Kokotec Novak, M., Koželj, S., Melavec, D., & Odar, M. (1999). *Finančno Računovodstvo*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
23. Vežjak, B. (2004). Uporaba Mednarodnih standardov računovodskega poročanja. *IKS – revija za računovodstvo in finance*, (9), str. 9–28.
24. Uredba Evropskega parlamenta in Sveta 1606/2002/ES o uporabi mednarodnih računovodskih standardov. (2002). *Uradni list EU*. (Št. 243, 11. september 2002).
25. Walton, P. J., Haller, A. & Raffournier, B. (2003). *International Accounting*. London: Thomson.
26. Zupančič, V. (2001). Osnovna sredstva v prenovljenih standardih. *IKS – revija za računovodstvo in finance*, (12), str. 28–42.
27. Zupančič, V. (2003). Neopredmetena dolgoročna sredstva, Opredmetena osnovna sredstva. *IKS – revija za računovodstvo in finance*, (1-2), str. 29–36.
28. Zupančič, V. (2007). Opredmetena osnovna sredstva. *IKS – revija za računovodstvo in finance*, (1-2), str. 57–68.
29. Zakon o gospodarskih družbah. (2006). *Uradni list RS*. (Št. 42/2006, 19. april 2006).
30. *e.Cheat*. Harmonization of International Accounting Standards. (2005). Najdeno 22.aprila 2009 na spletnem naslovu <http://www.echeat.com/essay.php?t=26969>

PRILOGE

PRILOGA 1: Pregled razlik v vrednotenju aktivnih postavk bilance stanja med SRS 1993, SRS 2001 in SRS 2006 ter njihov vpliv na poslovni izid

PRILOGA 1: Pregled razlik v vrednotenju aktivnih postavk bilance stanja med SRS 1993, SRS 2001 in SRS 2006 ter njihov vpliv na poslovni izid

1 RAZLIKE V VREDNOTENJU OPREDMETENIH OSNOVNIH SREDSTEV (OOS) MED SRS 1993, SRS 2001 IN SRS 2006 TER NJIHOV VPLIV NA POSLOVNI IZID

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
Pogoj za pripoznanje		Verjetnost pritoka koristi iz OOS in možnost zanesljive izmeritve nabavne vrednosti OOS	Verjetnost pritoka koristi iz OOS in možnost zanesljive izmeritve nabavne vrednosti OOS
Razvrščanje	<ol style="list-style-type: none"> 1. - V gradnji in izdelavi, - usposobljena za uporabo. 2. Ni predpisano ločevanje na redna OOS in OOS za odtujitev. 3. Ločeno vodenje delov OOS večjih vrednosti ni predpisano. 4. Ni vrednostnih mej pri pripoznavanju. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. V primerjavi s SRS 1993 so dodana še OOS: <ul style="list-style-type: none"> - trajno zunaj uporabe, vendar še uporabna. 2. Ni predpisano ločevanje na redna OOS in OOS za odtujitev. 3. Ločeno vodenje delov OOS večjih vrednosti je možno ne pa obvezno 4. - OOS do 500 EUR kot drobni inventar, <ul style="list-style-type: none"> - drobni inventar do 100 EUR kot material. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Enako kot pri SRS 2001. 2. Dodatno ločevanje na OOS namenjena za odtujitev; izkazujejo se kot nekratkoročna sredstva in se s tem ne amortizirajo več. 3. Obvezno je ločevanje OOS večjih vrednosti na njihove dele (v primeru različne dobe koristnosti se amortizirajo po drugačni stopnji kot celotno OOS). 4. - OOS do 500 EUR kot drobni inventar, <ul style="list-style-type: none"> - drobni inventar do 500 EUR kot material.
Vpliv na PI	Sredstva, ki ustrezajo definiciji OOS se pripoznajo kot OOS ne glede na njihovo vrednost.	OOS do 100 EUR se takoj odpiše → takojšen odhodek obdobja.	OOS do 500 EUR se takoj odpiše → takojšen odhodek obdobja. Prekinitiv amortizacije pri sredstvu za odtujitev → zmanjšanje str. amortizacije, večji PI . Ločeno amortiziranje delov OOS po različnih stopnjah → večji stroški amortizacije, manjši PI; zaradi njihovih načeloma krajših dob koristnosti.
Začetno merjenje	Po nabavni vrednosti , ki zajema: <ul style="list-style-type: none"> - nakupno ceno, - vse stroške neposredno povezane z usposobitvijo, - zmanjš. za nevračljive dajatve. 	Po nabavni vrednosti (kot pri SRS 1993), ki DODATNO zajema še: <ul style="list-style-type: none"> - <u>obresti</u> od posojil za pridobitev OOS do usposobitve za uporabo (ni obvezno). 	Po nabavni vrednosti (kot pri SRS 2001), ki DODATNO zajema še: <ul style="list-style-type: none"> - stroške od posojil (poleg obresti tudi ostali stroški) za pridobitev OOS do usposobitve za uporabo (ni obvezno),

se nadaljuje

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
Vpliv na PI	Vsi ostali stroški povezani s pridobitvijo OOS takoj zmanjšujejo poslovni izid.	Prerazporeditev odhodkov med obdobji. Obresti do usposobitve se postopoma prenašajo v poslovni izid prek amortizacije in niso takojšnji odhodek obdobja tako kot pri SRS 1993 → višji stroški amortizacije, nižji odhodki tekočega obdobja.	<ul style="list-style-type: none"> - ocenjeni str. razgradnje in odstranitve ter obnovitve nahajališča (na drugi strani dolgoročne rezervacije), - str. iz uporabe v obdobju za druge namene, - str. preizkušanja delovanja, zmanjšani za morebitni čisti pristranski izkupiček. <p>Še večji vpliv na prerazporeditev odhodkov med obdobji. Ocenjeni stroški se prenašajo v poslovni izid postopoma prek amortizacije in ne v celoti v obdobju, ko nastanejo. Višji stroški amortizacije, nižji odhodki tekočega obdobja.</p>
Odtujitev, izničenje	Rezultat pri prodaji se pripozna med izrednimi odhodki/prihodki	Dobiček/izguba pri odtujitvi se pripozna med rednimi postavkami izkaza poslovnega izida. V primeru predhodnega prevrednotenja se v tekoči poslovni izid prenese nerealiziran dobiček.	Dobiček/izguba se pripozna kot pri SRS 2001. V primeru predhodnega prevrednotenja se presežek iz prevrednotenja prenese v preneseni poslovni izid in ne tekoči kot pri SRS 2001.
Vpliv na PI	Vpliv se odraža med izrednimi postavkami poslovnega izida.	Vpliv je viden med rednimi postavkami poslovnega izida. Nerealiziran dobiček iz prevrednotenja povišuje tekoči poslovni izid.	Vpliv je viden med rednimi postavkami poslovnega izida, razen v primeru presežka iz prevrednotenja, ki povišuje preneseni poslovni izid.
Amortizacija	<ol style="list-style-type: none"> 1. Začetek amortizacije je prvi dan naslednjega meseca potem, ko je sredstvo razpoložljivo za uporabo. 2. OOS izven uporabe za določen čas zaradi poškodbe se začasno preneha amortizirati. 3. Metoda amortiziranja je prosta na izbiro. 4. Določi se preostalo vrednost. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Začetek amortizacije je prvi dan naslednjega meseca potem, ko se je OOS začelo uporabljati. 2. OOS izven uporabe za določen čas zaradi poškodbe se začasno preneha amortizirati. 3. Metoda amortiziranja mora odsevati vzorec pojavljanja koristi iz OOS; če tega ni moč zanesljivo ugotoviti, se uporabi metoda enakomernega časovnega amortiziranja. 4. Če je preostala vrednost manjša od stroškov likvidacije, se ne upošteva. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Začetek amortizacije je prvi dan naslednjega meseca potem, ko je razpoložljivo za uporabo. 2. OOS izven uporabe za določen čas zaradi poškodbe se vseeno amortizira. 3. Enako kot pri SRS 2001. 4. Preostalo vrednost obvezno preveriti vsaj na koncu poslovnega leta. 5. Metode rastočega amortiziranja ni več.

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
Vpliv na PI	<p>- Vpliv amortizacije na PI, ko je sredstvo razpoložljivo za uporabo.</p> <p>- Glede na izbiro metode amortiziranja je odvisna prerazporeditev stroškov amortizacije po posameznih obdobjih v dobi koristnosti – prosto na izbiro</p>	<p>- Vpliv amortizacije na PI, ko se OOS začne uporabljati. Učinki na poslovni izid se torej zamaknejo (odvisno od obdobja med usposobitvijo za uporabo in začetkom uporabe).</p> <p>- Zaradi predpisa o načinu izbire metode amortiziranja, je prerazporeditev rezultata amortiziranja bolj realna, saj odseva vzorec pojavljanja koristnosti. V praksi je največ enakomernega časovnega amortiziranja.</p>	<p>- Vpliv začetka amortiziranja na PI je enak kot pri SRS 1993.</p> <p>- Amortizacija OOS izven uporabe povzroči večje odhodke (in s tem manjši poslovni izid) kot pri SRS 1993 in SRS 2001, saj se pri teh amortizacija začasno ustavi.</p> <p>- Ukinitev metode padajočega časovnega amortiziranja → podjetja nimajo več možnosti prerazporediti odhodke iz amortizacije v zgodnejša obdobja.</p>
Prevrednotovanje	<p>Revalorizacija. Na koncu poslovnega leta se nabavna vrednost in popravek vrednosti popravita z indeksom cen na malo.</p>	<p>Prevrednotenje zaradi okrepitve (dovoljeno), oslabitve (obvezno), odprave oslabitve (dovoljeno).</p> <p>a) okrepitev - prilagoditev na pošteno vrednost (ugotavljajo jo ocenjevalci ali podjetje samo):</p> <ul style="list-style-type: none"> - razlika iz okrepitve gre na povečanje neodpisane vrednosti in posebni prevrednotovalni popravek kapitala; - okrepitev ne povišuje amortizacijske stroške, saj se amortizacija razlike vračuna v breme pos. prevred. popr. kapitala. <p>b) oslabitev – prilagoditev na nadomestljivo vrednost (tj. čista prodajna vrednost ali pa vrednost pri uporabi; odvisno katera je večja):</p> <ul style="list-style-type: none"> - razlika iz oslabitve zmanjšuje knjigovodsko vrednost ter povišuje prevrednotovalne poslovne odhodke; če je bila pred tem okrepitev, zmanjšuje posebni prevrednotovalni popr. kapitala. <p>c) odprava oslabitve – razveljavitev izgube zaradi oslabitve:</p> <ul style="list-style-type: none"> - povečanje knjigovodske vrednosti in prevrednotovalnih poslovnih prihodkov; če se je predhodna oslabitev krila iz posebnega prevred. popr. kapitala, se ponovno poveča ta popravek kapitala. 	<p>Na izbiro 2 modela:</p> <p>1. model nabavne vrednosti</p> <p>a) <u>oslabitev</u> (poleg amortizacije) in <u>odprava oslabitve</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slabi se na nadomestljivo vrednost (tj. poštena vrednost zmanjšana za stroške prodaje ali pa vrednost pri uporabi; odvisno katera je večja); - razlika zmanjšuje knjigovodsko vrednost in povišuje prevrednotovalne poslovne odhodke; - odprava oslabitve poviša knjigovodsko vrednost in prevrednotovalne poslovne prihodke. <p>2. model prevrednotenja</p> <p>a) <u>povišanje/znižanje knjigovodske vrednosti na pošteno vrednost</u> (ugotavljajo jo lahko samo ocenjevalci)</p> <ul style="list-style-type: none"> - povišanje na pošteno vrednost: razlika se pripozna v kapitalu kot presežek iz prevrednotenja; če je bila knjigovodska vrednost pred tem zmanjšana, se presežek pripozna med prevrednotovalnimi poslovnimi prihodki; - povečanje vpliva na višje stroške amortizacije; - presežek iz prevrednotenja se prenaša v preneseni poslovni izid ob odtujitvi ali pa postopoma v višini amortizacije razlike. Tudi ni namenjen kritju amortizacije razlike do poštene vrednosti;

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
Vpliv na PI	<p>- Revalorizacijski izid se vnese v tekoči poslovni izid. Poslovni izid ne prikazuje resnične slike, namreč sredstva (in obveznosti) se letno indeksirajo, podjetja pa niti ne preverjajo ali so se vrednosti določenih OOS dejansko spremenile za indeks cen.</p> <p>- Revalorizacija vpliva tudi na višje stroške amortizacije, saj povišuje amortizacijsko osnovo in s tem zmanjšuje poslovni izid.</p> <p>- Ni oslabitve.</p>	<p>- SRS 2001 so uvedli drugačno prevrednotenje, ki je omogoča bolj realno sliko poslovnega izida. Podjetja morajo dejansko preverjati kakšne so spremembe vrednosti sredstev na trgu in prilagajati knjigovodske vrednosti.</p> <p>- Podjetja se načeloma redkeje odločajo za okrepitev, saj je ugotavljanje pošteno vrednosti dosti kompleksna zadeva. Poleg tega zahteva višje stroške.</p> <p>- Standardi prepovedujejo povišanje amortizacijske osnove za razliko iz okrepitve, kar pomeni, da okrepitev nima vpliva na tekoči poslovni izid oziroma se pokriva iz postavke kapitala. Na poslovni izid vplivala šele ob odtujitvi sredstva.</p> <p>- Oslabitev zmanjšuje poslovni izid prek odhodkov iz prevrednotenja, na drugi strani pa poslovni izid povišuje, saj se zmanjšajo stroški amortizacije, zaradi manjše amortizacijske osnove. Vpliv odhodkov iz prevrednotenja je na tekoči poslovni izid večji, razen, če je bil pred tem oblikovan posebni prevrednotovalni popravek kapitala.</p>	<p>- poleg tega se lahko amortizacijski popravek vrednosti bodisi sorazmerno prevrednoti s spremembo nabavne vrednosti bodisi se izloči v breme nabavne vrednosti;</p> <p>- znižanje na pošteno vrednost: razlika najprej zmanjšuje morebitni presežek iz prevrednotenja, šele nato gre med odhodke;</p> <p>b) <u>oslabitev</u> na nadomestljivo vrednost</p> <p>- če so str. prodaje zanemarljivi, ni pogojev za oslabitev.</p> <p>- Standardi dodatno sicer še bolj podkrepijo prikazovanje resnične slike, vendar prostovoljna izbira modelov prevrednotovanja že sama po sebi vpliva na neharmonizacijo računovodskih informacij med podjetji, namreč obstaja kar nekaj bistvenih razlik med modeloma glede vrednotenja in evidentiranja.</p> <p>- Pri modelu nabavne vrednosti se sredstva samo slabijo. Postopek je takšen kot pri SRS 2001. Model se mora uporabiti za vsa sredstva iste vrste. Podjetja bodo imela načeloma manjši tekoči poslovni.</p> <p>- Pri modelu prevrednotenja v veliki verjetnosti oslabitev ne pride v poštev (nadomestljiva vrednost = pošteni vrednosti; stroški prodaje zanemarljivi). Samo evidentiranje povišanja/zmanjšanja pa lahko privede do razlik v PI, saj metoda omogoča dve različici evidentiranja prevrednotenja na pošteno vrednost. Po prvi različici se razlika do pošteno vrednosti amortizira normalno po isti stopnji kot pred prevrednotenjem, po drugi različici pa se preračuna amortizacijska stopnja, saj se izloči amortizacijski popravek pred prevrednotenjem. Iz tega sledi, da so odhodki iz amortizacije po drugi</p>

nadaljevanje

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
			SRS 2006 različici višji, kar še dodatno zmanjšuje PI. Presežek iz prevrednotenja torej ni porabljen za neposredno kritje dodatnih amortizacijskih stroškov zaradi povišanja vrednosti tako kot pri SRS 2001. Poleg tega je po prvi različici presežek iz prevrednotenja manjši/večji (povišanje/znižanje na pošteno vrednost) kot pri drugi različici.

2 RAZLIKE V VREDNOTENJU NEOPREDMETENIH (DOLGOROČNIH) SREDSTEV (N(D)S) MED SRS 1993, SRS 2001 IN SRS 2006
TER NJIHOV VPLIV NA POSLOVNI IZID

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
Razvrščanje	<p>1. Razvrščanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dolgoročne razmejene organizacijske stroške, - naložbe v koncesije, patente, licence, blagovne znamke in podobne pravice, - naložbe v dobro ime in - druge dolgoročno razmejene postavke. 	<p>1. Po vsebini enako kot pri SRS 1993, le da so tu NDS razdeljena v 3 skupine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - naložbe v pridobljene dolgoročne pravice do industrijske lastnine, - dolgoročno odloženi stroški in - naložbe v dobro ime prevzetega podjetja. <p>2. <u>V podjetju nastali</u> stroški razvijanja, ustvarjene blagovne znamke in ustvarjeno dobro ime so odhodek obdobja.</p>	<p>1. SRS 2006 ločujejo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - neopredmetena sredstva (NS): dolgoročni odloženi stroški razvijanja, usredstveni stroški naložb v tuja OOS, naložbe v pridobljene dolgoročne pravice do industrijske lastnine in naložbe v dobro ime prevzetega podjetja ter - dolgoročne aktivne časovne razmejitve: dolgoročno odloženi stroški. <p>2. <u>V podjetju nastali</u> stroški razvijanja, ustvarjene blagovne znamke in ustvarjeno dobro ime so odhodek obdobja.</p> <p>3. <u>Dodatna razdelitev NS:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - NS s končnimi dobami koristnosti in - NS z nedoločenimi dobami koristnosti.
Pripoznanje	<p>1. Določeni so pogoji za pripoznanje vsake posamezne vrste NDS.</p>	<p>1. Pogoji za pripoznanje vsake vrste NDS ostanejo isti. Dodani so pogoji o verjetnosti pritoka gospodarskih koristi in zanesljive izmere nabavne vrednosti NDS.</p> <p>2. Odprava pripoznanja – v primeru odtujitve ali ko ni več za pričakovati koristi; razlika pri prodaji gre na prevr. posl. odhodke/prihodke .</p>	<p>1. Poleg verjetnosti pritoka gospodarskih koristi in zanesljive izmere nabavne vrednosti DODANA dva nova sodila za pripoznanje NS (razen dobrega imena):</p> <ul style="list-style-type: none"> - NS je ločljivo (se lahko loči in proda) ter - NS izhaja iz pogodbenih in drugih pravnih pravic. <p>2. Odprava pripoznanja – v primeru odtujitve ali ko ni več za pričakovati koristi; razlika pri prodaji gre na prevr. posl. odhodke/prihodke .</p>

se nadaljuje

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
Začetno merjenje	Po nabavni vrednosti , ki jo standard natančneje opredeljuje za vsako vrsto NDS.	Po nabavni vrednosti . Enako kot pri SRS 1993; dodane so samo še uvozne in nevrtačljive nakupne dajatve ter obresti.	Poleg vseh sestavin, ki jih opredeljujejo SRS 2001 nabavno vrednost sestavljajo še vsi neposredno pripisljivi stroški pripravljanja sredstva za nameravano uporabo.
Amortizacija	<p>1. Začetek amortizacije je prvi dan v mesecu, ki sledi mesecu, ko so bila sredstva aktivirana.</p> <p>2. Na koncu leta obvezno presoditi neodpisano vrednost:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sodila za pripoznanje ne veljajo več → odprava neodp. vrednosti prek izrednih odhodkov; - sodila še veljajo, bodoči prihodki < neodp. vrednosti → presežek se obravnava kot amortizacija. <p>3. Dobro ime: doba amortiziranja 5 let.</p>	<p>1. Začetek amortizacije, ko je NDS na voljo za uporabo.</p> <p>2. Ni posebnih določil glede neodpisane vrednosti.</p> <p>3. Dobro ime: doba amortiziranja 5 let; lahko do 20 let.</p> <p>4. Pravila glede izbire metode so bolj natančno določena – metoda mora odsevati vzorec pojavljanja koristnosti.</p> <p>5. Obvezno preveriti dobo in metodo amortiziranja.</p>	<p>1. Začetek amortizacije, ko je NS na voljo za uporabo.</p> <p>2. Najmanj na koncu leta obvezno presoditi neodpisano vrednost.</p> <p>3. Dobro ime se ne amortizira več ampak samo prevrednotuje zaradi oslabitve.</p> <p>4. Metoda amortiziranja mora odsevati vzorec pojavljanja koristnosti.</p> <p>5. Amortizirajo se samo NS s končno dobo koristnosti. NS z nedoločeno dobo se tako samo prevrednotuje zaradi oslabitve.</p>
Vpliv na PI	Vrednost dobrega imena se prenese v PI v 5-ih letih, kar pomeni višje stroške kot pri SRS 2001 in 2006.	Vrednost dobrega imena se lahko prenese v PI tudi v 20-ih letih, kar pomeni nižje stroške in s tem višji PI kot pri SRS 1993.	SRS 2006 ne dovoljujejo več amortiziranja NS, katerim se ne more določiti doba koristnosti. Zato so v bilanci stanja izkazana po višji vrednosti in na drugi strani ne zmanjšujejo PI.

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
Prevrednotovanje	<p>1. Revalorizacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> - na podlagi indeksa cen na malo; - učinek povišuje revalorizacijski izid. 	<p>1. Prevrednotovanje zaradi oslabitve (okrepitev, odprava oslabitve praviloma nista možni):</p> <ul style="list-style-type: none"> - na podlagi nadomestljive vrednosti; - učinek gre med prevrednotovalne poslovne odhodke. 	<p>1. Na izbiro sta 2 modela:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>model nabavne vrednosti</u>: NS se izkazuje po nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijski popravek in nabrano izgubo zaradi oslabitve, ko je nadomestljiva vrednost/vrednost pri uporabi manjša od knjigovodske vrednosti. - <u>model prevrednotenja</u>: NS se izkazuje po prevrednotenem znesku, ki je njegova poštena vrednost na dan prevrednotenja, zmanjšana za vsak kasnejši amortizacijski popravek in kasnejše nabrane izgube zaradi oslabitve: povečanje na pošteno vrednost - razlika se pripozna v kapitalu kot presežek iz prevrednotenja; če je bila knjigovodska vrednost pred tem zmanjšana, se presežek pripozna med prevrednotovalnimi poslovnimi prihodki. Presežek iz prevrednotenja se prenaša v preneseni poslovni izid ob odtujitvi ali pa postopoma v višini amortizacije razlike – odvisno od izbrane različice evidentiranja; zmanjšanje na pošteno vrednost - razlika najprej zmanjšuje morebitni presežek iz prevrednotenja, šele nato se pripozna med odhodki.
Vpliv na PI	Revalorizacija povišuje amortizacijsko osnovo zato so stroški veliko večji kot bi bili po SRS 2001 oz. 2006, kar pomeni manjši PI.	Okrepitev sploh ni možna, zato se osnova za amortizacijo ne povišuje, prav tako se ne povišajo postavke kapitala. PI zmanjšuje le morebitna oslabitev.	Že po samih SRS 2006 je lahko PI različen, saj ponuja več možnosti prevrednotovanja. Po modelu nabavne vrednosti ni povečanja amortizacijske osnove, saj ni možna okrepitev ampak samo oslabitev. Po modelu prevrednotenja pa se NS lahko tudi okrepi. Razlika, ki nastane pri tem pa se

nadaljevanje

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
			pripozna v postavki kapitala in na preneseni PI vpliva bodisi postopoma prek amortizacije bodisi ob odtujitvi. Kar se tiče samega evidentiranja po modelu prevrednotenja je način isti kot pri opredmetenih osnovnih sredstvih.SRS 2006

3 RAZLIKE V VREDNOTENJU FINANČNIH NALOŽB (FN) MED SRS 1993, SRS 2001 IN SRS 2006 TER NJIHOV VPLIV NA POSLOVNI IZID

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
Razvrščanje	1. Standard našteva vrste FN.	1. Standard našteva vrste FN; 2. SRS 2001 na novo med FN razvrsti naložbene nepremičnine in naložbene premičnine, drugače pa se razvrščanje ne razlikuje glede na SRS 1993.	1. Standard dosledno razvršča finančne naložbe: SRS 2006 po novem izrecno določajo skupine FN in od razporeditve FN v te skupine je odvisno nadaljnje vrednotenje. Skupine so: a) finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, b) finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo, c) finančne naložbe v posojila ali č) za prodajo razpoložljiva finančna sredstva. 2. Naložbene nepremičnine so na novo obravnavane ločeno od finančnih naložb
Vpliv na PI	Od razvrščanja načeloma ni odvisen nadaljnji rezultat iz prevrednotenja.	Od vrste finančne naložbe je odvisno nadaljnje vrednotenje.	Rezultat iz naslova nadaljnega vrednotenja je odvisen od razvrstitve FN v skupine.
Pripoznavanje	1. Ni dodatnih pogojev; 2. Ni posebej določen datum pripoznanja.	1. Dodana dodatna pogoja: a) pritek prihodnjih koristi iz FN ter b) mejenje nabavne vrednosti FN mora biti zanesljivo; 2. Datum pripoznanja: začetek obvladovanja pogodbenih pravic (ob upoštevanju pogodbenega datuma oz. datuma izdatkov).	1. Glede pogojev enako kot pri SRS 2001; 2. Datum pripoznanja: a) datum trgovanja ali b) datum poravnave Ti datumi so lahko različni od datuma začetka obvladovanja pogodbenih pravic.
Začetno merjenje	1. Po nabavni vrednosti , ki je enaka naloženim denarnim sredstvom ali drugačnim sredstvom.	1. Prav tako po nabavni vrednosti , vendar se mora ta povečati za stroške , ki jih je mogoče neposredno pripisati FN. Posojila se izmerijo po plačanem znesku.	1. Na novo po pošteni vrednosti . Stroški posla se prištejejo samo pri FN, ki niso razvrščene med finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida.
Vpliv na PI	Vsi ostali neposredni stroški pri pridobitvi FN direktno zmanjšujejo poslovni izid.	Neposredni stroški pri pridobitvi vseh FN nimajo več direktnega vpliva na poslovni izid.	Neposredni stroški pri pridobitvi samo nekaterih FN (to so finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida) imajo direktni vpliv na poslovni izid.

se nadaljuje

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
Odprava pripoznanja	1. Takoj ko obstajajo razlogi za odpis.	1. Ob prenehanju obvladovanja pogodbenih pravic. Razlika med iztržkom in knjigovodsko vrednostjo gre na finančne odhodke/prihodke.	1. Pogoji enaki kot pri SRS 2001.
Prevrednotovanje	<p>1. Vrednosti finančnih naložb se <u>revalorizirajo</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uporabi se indeks cen na malo. Poleg tega se FN v vrednostne papirje prevrednotijo na tržno vrednost samo, če je ta manjša od nabavne vrednosti – <u>oslabitev</u>. - Ostale FN: prav tako popravek vrednosti, zaradi izgubljanja/višanja vrednosti.; - razlika iz revalorizacije ter razlika iz ostalega vrednotenja vplivata na PI prek revalorizacijskega presežka ter finančnih prihodkov/ odhodkov. - obresti iz revalorizacijskega dela FN gredo v revalorizacijski izid 	<p>1. Prevrednotenje finančnih naložb na pošteno vrednost/odplačno vrednost zaradi <u>okrepitve</u>, <u>oslabitve</u> in <u>odprave oslabitve</u>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>okrepitev</u> (dovoljena) na dokazano pošteno vrednost oziroma odplačna vrednost (odvisno od razvrstitve finančnih naložb). Razlika se pripozna kot posebni prevrednotovalni popravek. - <u>oslabitev</u> na dokazano pošteno vrednost oziroma odplačno vrednost. Razlika se pripozna med odhodki, razen če je bil pred tem oblikovan posebni prevredn. popravek kapitala, se zmanjša najprej ta postavka. - <u>odprava oslabitve</u>: dokazana poštena oziroma odplačna vrednost presega zaradi oslabitve zmanjšano knjigovodsko vrednost. Razlika poveča posebni prevrednotovalni popravek kapitala, ki je bil pri istih finančnih naložbah zmanjšan. Če je bil pred tem zaradi oslabitve pripoznan finančni odhodek, ga je treba odpraviti. 	<p>1. Prevrednotenje finančnih naložb <u>na pošteno vrednost</u>, prevrednotenje zaradi njihove <u>oslabitve</u> ali prevrednotenje zaradi <u>odprave oslabitve</u>.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>prevrednotenje na pošteno vrednost</u>: vse FN, razen tiste, katerim je težko izmeriti dokazljivo pošteno vrednost. Ostale FN se izmerijo po odplačni vrednosti (npr. dolžniški vrednostni papirji, dana posojila) ali nabavni vrednosti (vse naložbe, ki se ne morejo izmeriti po poštenu ali odplačni vrednosti – npr. naložbe v deleže, v delniške družbe, ki ne kotirajo na borzi). a) FN izmerjene po poštenu vrednosti prek poslovnega izida: razlika se pripozna direktno v poslovnem izidu med finančnimi odhodki/prihodki, stroški nakupa so stroški obdobja. b) FN izmerjene po poštenu vrednosti prek kapitala: razlika se pripozna v kapitalu kot presežek iz prevrednotenja (lahko je tudi negativen), stroški nakupa se pripisujejo FN. - <u>oslabitev</u>: se ne uporabi za FN izmerjene po poštenu vrednosti prek poslovnega izida ali kapitala razen tistih, ki so namenjene za prodajo; oslabijo se FN izmerjene po odplačni vrednosti in nabavni vrednosti. Izguba iz oslabitve se pripozna v poslovnem izidu. Pri FN izmerjenih po poštenu vrednosti prek poslovnega izida ali kapitala, ki so na razpolago za

se nadaljuje

nadaljevanje

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
	<p>2. Vrednotenje FN v kapital:</p> <p>- FN v kapital odvisnih podjetij: delež iz dobička/izgube povečuje/zmanjšuje vrednost FN in poslovnega izida. Kasnejše prejete dividende zmanjšujejo prvotno povečanje;</p> <p>- FN v kapital drugih podjetij: deleži v dobičku/izgubi ne vplivajo na vrednost FN in PI. dividende/deleži → prihodki.</p>	<p>2. Vrednotenje FN v kapital:</p> <p>- kapitalna metoda velja po novem tudi za FN v pridružena podjetja in ne samo v odvisna podjetja kot pri SRS 1993. Na novo sta na voljo dve različici evidentiranja pripadajočega deleža in sicer dodana je možnost evidentiranja med pos. prevred. popr. kapitala. V tem primeru kasneje prejete dividende povečujejo prihodke;</p> <p>- Pri FN v kapital drugih podjetij ostajajo pravila glede na SRS 1993 enaka. Metoda vrednotenja se imenuje naložbena metoda.</p>	<p>prodajo se za nabrano izgubo iz oslabitve najprej zmanjša negativni presežek iz kapitala, ki je nastal zaradi prevrednotenja finančne naložbe na pošteno vrednost ter pripoznajo prevrednotovalni finančni prihodki. Za finančne naložbe izmerjene po nabavni vrednosti in finančne naložbe, ki so na razpolago za prodajo je razveljavitev izgube prepovedana. Pri slednjih finančnih naložbah pa se v primeru povišanja poštene vrednosti izguba zaradi oslabitve razveljavi in znesek razveljavitve pripozna v poslovnem izidu kot prevrednotovalni finančni prihodek.</p> <p>- <u>odprava oslabitve</u> razveljavi izgubo iz predhodne oslabitve. Odprava je možna le pri FN izmerjenih po odplačni vrednosti.</p> <p>2. Vrednotenje FN v kapital:</p> <p>- kapitalska metoda je s SRS 2006 odpravljena. Prejete dividende oziroma deleži od vseh družb so tekoči prihodek obdobja.</p>
Vpliv na PI	<p>Na PI najbolj vpliva revalorizacija. Revalorizacija tudi povišuje obresti iz posojil in s tem posledično tudi prihodke (prek revalorizacijskega izida).</p> <p>Rezultati iz prevrednotenja imajo takojšen vpliv na PI.</p> <p>FN v vrednostne papirje iz vrednotenja na</p>	<p>Vpliv vrednotenja FN na PI je bolj realen. Vrednost po kateri se prevrednotuje mora biti dokazljiva (poštena vrednost). Gibanja teh vrednosti je različno od gibanja cen na malo, še posebno v inflacijskih razmerah.</p> <p>Rezultati iz prevrednotenja nimajo takojšnjega vpliva na PI. Obračunavajo se prek pos. prevredn. popr.</p>	<p>V principu je prevrednotovanje enako kot pri SRS 2001 z nekaj razlikami. SRS 2006 sedaj še bolj natančno obravnavajo finančne naložbe po vsebini in njihovem namenu. Če ima družba FN z namenom, da z njimi trguje in dosega donose, bo prevrednotenje teh naložb vplivalo direktno na PI. V nasprotnem primeru ni vpliva na PI ampak se razlike pripoznajo v</p>

tržno vrednost ustvarijo samo odhodke;	kapitala oziroma prek odhodkov (slabitev), če ni bil	postavki kapitala (presežek iz prevrednotenja).
--	--	---

*se nadaljuje
nadaljevanje*

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
	<p>obratno ni dovoljeno. Na PI vplivajo pripadajoči deleži v dobičku/ izgubi odvisnih družb.</p>	<p>predhodno oblikovan posebni prevrednotovalni popravek kapitala zaradi okrepitve. Podjetje samo določi ali pripadajoči deleži v dobičku/izgubi odvisnih in pridruženih družb vplivajo na PI ali jih prikaže med postavkami kapitala. Gre za še neprejete dividende/deleže, ki pa tudi ni nujno, da kdaj bodo. Podjetje lahko tako izkazuje prihodke ali po višini prejetih dividend ali pa po višini pripadajočega deleža dobička.</p>	<p>Po SRS 2001 je družba načeloma vse naložbe prevrednotila prek kapitala, po SRS 2006 pa se določene FN prevrednotijo v PI, kar takoj vpliva na PI. Družba sedaj ne izkazuje več prihodkov iz pripadajočih deležev v dobičku/izgubi družb v skupini in pridruženih družb. Načeloma so tovrstne FN izmerjene po nabavni vrednosti, saj je le redkokdaj za te družbe možno ugotoviti pošteno vrednost (obvladujoča podjetja nimajo namreč želje imeti prevladujoča lastništva v družbah, ki kotirajo na borzi). Cenitve pa so drage. Finančni prihodki so prikazani v višini prejetih dividend in deležev. Po SRS 2001 pa so bile te naložbe v bilanci stanja prikazane po višji/nizji vrednosti, zaradi pripisa dobička/izgube odvisne družbe v sorazmernem deležu.</p>

4 RAZLIKE V VREDNOTENJU ZALOG MED SRS 1993, SRS 2001 IN SRS 2006 TER NJIHOV VPLIV NA POSLOVNI IZID

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
Razvrščanje	Material, trgovsko blago, proizvodi in nedokončana proizvodnja.	Enako kot pri SRS 1993. Dodano: drobn inventar do 100 EUR.	Enako kot pri SRS 1993 in 2001. Dodano: drobn inventar do 500 EUR.
Pripoznanje	Ni posebnih pogojev za pripoznanje.	Dva pogoja: - zagotovljen prtok gospodarskih koristi ter - zanesljivost izmere nabavne vrednosti oz. stroškovne vrednosti.	Enako kot pri SRS 2001.
Začetno merjenje	1. Zaloga materiala in trgovskega blaga se izmeri po nabavni ceni . 2. Zaloga proizvodov in nedokončane proizvodnje se izmeri po proizvajalnih stroških ; v utemeljenih okoliščinah pa ali po zoženi lastni ceni ali s spremenljivimi proizvajalnimi stroški .	1. Enako kot pri SRS 1993. 2. NOVOST: obresti od posojil se lahko všttevajo v vrednost nedokončane proizvodnje in proizvodov.	1. Enako kot pri SRS 1993 in 2001. 2. NOVOST: poleg obresti se lahko všttevajo v vrednost tudi drugi stroški izposojanja .
Vpliv na PI	Že sama izbira metode začetnega ovrednotenja zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje vpliva na PI. V metodo zožene lastne cene je tako zajetih največ stroškov, v metodo spremenljivih proizvajalnih stroškov pa najmanj. Pri prvi metodi so tako tekoči stroški manjši in s tem je tudi PI izid večji.	SRS 2001 niso vnesli bistvenih novosti. Na novo dovoljujejo vključevanje obresti le v vrednost zalog nedokončane proizvodnje in proizvodov. Če se družba za zagotavljanje proizvodnje veliko zadolžuje, so s tem tudi obresti večje in s tem tudi vrednost zalog. Vprašanje pa je, kaj je za družbo bolje ali z obrestmi poviševati vrednost zalog ali direktno zmanjševati PI.	Poleg obresti SRS 2006 dovoljujejo tudi pripis stroškov izposojanja.
Zmanjševanje zalog	Uporabljajo se: - metoda drsečih povprečnih cen, - metoda tehtanih povprečnih cen, - FIFO metoda in - LIFO metoda.	Enako kot pri SRS 1993.	Enako kot pri SRS 2001 razen LIFO metoda, ki jo SRS 2006 več ne dovoljujejo .

se nadaljuje

nadaljevanje

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
Vpliv na PI	LIFO metoda še posebno pri visoki inflaciji povzroča višje odhodke kot npr. FIFO metoda. S tem so družbe zmanjševale davčno osnovo.		Metode vrednotenja zalog uporabljene pri njihovem zmanjševanju vplivajo na PI. FIFO metoda omogoča najbolj realno sliko vrednostnega stanja zalog na koncu obračunskega obdobja in tudi najbolj realno sliko dobičkonosnosti pri prodaji zalog. Pri LIFO metodi, ki je sedaj po SRS 2006 prepovedana, pa so bili odhodki višji, še posebno v obdobju višje inflacije. Tako bodo podjetja, ki so pred SRS 2006 uporabljala metodo LIFO sedaj pa FIFO prikazovala višji PI in višjo vrednost zalog.
Prevrednotovanje	1. Revalorizacija ali prilagoditev vrednosti zalog s posebnim indeksom cen. Pri metodi FIFO načeloma ni potrebna prilagoditev.	1. Zaloge se samo slabijo (slabitev na tržno vrednot oziroma na čisto iztržljivo vrednost ; odvisno katera je manjša). - Če družba uporablja drugo metodo kot FIFO, lahko ovrednoti zaloge kot da bi uporabljala to metodo. Prevrednotenje se pripozna med stroški oz. odhodki. 2. Ni okrepitve.	1. Zaloge se vrednotijo po izvirni vrednosti (to je dejansko metoda FIFO) ali čisti iztržljivi vrednosti . Če je le ta nižja od knjigovodske vrednosti, se opravi prevrednotenje – slabitev . 2. Ni okrepitve.
Vpliv na PI	Revalorizacija povišuje vrednost zalog ter s tem revalorizacijski presežek. Prodana revalorizirana zaloga povišuje odhodke. Vprašanje je ali je vedno indeks cen sorazmeren z dejansko tržno vrednostjo zaloge.	Slabitev zalog vrednotenih po LIFO metodi ima manjši učinek iz prevrednotenja na PI, saj je načeloma čista iztržljiva vrednost teh zalog na koncu obdobja višja kot je njihova knjigovodska vrednost. Vendar pa na drugi strani LIFO metoda še posebno v obdobju višje inflacije vpliva na manjši rezultat prodaje zalog. Zaloge vrednotene po metodi FIFO po večini ne potrebujejo prevrednotenja.	Družbe načeloma na koncu obdobja skoraj ne potrebujejo opraviti prevrednotenja, saj metoda LIFO več ni dovoljena, uporablja pa se po večini metoda FIFO.

5 RAZLIKE V VREDNOTENJU TERJATEV MED SRS 1993, SRS 2001 IN SRS 2006 TER NJIHOV VPLIV NA POSLOVNI IZID

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
Razvrščanje	1. Ločevanje na kratkoročne in dolgoročne terjatve. Znotraj tega so podrobneje razvrščene.	1. Enako kot pri SRS 1993 razen: NOVOST: a) odložene terjatve za davek – so posledica razlike med računovodskim dobičkom in obdavčljivim dobičkom, ki povečuje tekoči dobiček; b) prejete vrednostnice za poravnavo terjatev – se ne izkazujejo več med terjatvami ampak denarnimi sredstvi.	1. Ni sprememb glede na SRS 2001.
Vpliv na PI		Z oblikovanjem odloženih terjatev za davek se na drugi strani poveča čisti PI.	
Pripoznanje	Pogoji za pripoznanje niso posebej predpisani.	Dva pogoja: - zagotovljen pritek gospodarskih koristi ter - zanesljivost izmere nabavne vrednosti.	Enako kot pri SRS 2001.
Začetno merjenje	1. Začetno izkazovanje z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin (predpostavka: da bodo zneski tudi poplačani). 2. Za dvomljive terjatve se naredi popravek, ki se pripozna tudi v izkazu poslovnega izida med odhodki.	1. Enako kot pri SRS 1993. 2. Enako kot pri SRS 1993.	1. Enako kot pri SRS 1993 in 2001. 2. Enako kot pri SRS 1993 in 2001.
Vpliv na PI			Če bi družba izkazovala v svoji bilanci stanja tudi terjatve, za katere je verjetno, da ne bodo nikoli poplačane, bilanca stanja ne bi prikazovala realnega stanja. Za te terjatve so bili na drugi strani hkrati pripoznani prihodki, ki pa dejansko napihujejo poslovni izid. Zato so že SRS 1993 predpisovali popravek takšnih terjatev.

*se nadaljuje
nadaljevanje*

	SRS 1993	SRS 2001	SRS 2006
Prevrednotovanje	1. Revalorizacija na podlagi pogodbeno dogovorjenih obresti. Te se obravnavajo kot prihodki iz financiranja.	1. Prevrednotenje zaradi: - oslabitve : knjigovodska vrednost večja od poštene oz. odplačne vrednosti; razlika se pripozna med poslovnimi prevrednotovalnimi odhodki in - odprave oslabitve : prej oblikovani popravki vrednosti ne ustrezajo več na novo ocenjeni vrednosti oz. unovčljivi vrednost terjatev; razlika najprej razbremenjuje prej oblikovane odhodke zaradi oslabitve, preostala razlika gre med prihodke.	1. SRS 2006 dajejo poudarek odplačni vrednosti: Prevrednotenje zaradi: - oslabitve : knjigovodska vrednost večja od odplačne vrednosti; razlika se pripozna med poslovnimi prevrednotovalnimi odhodki in - odprave oslabitve : prej oblikovani popravki vrednosti ne ustrezajo več na novo ocenjeni vrednosti oz. unovčljivi vrednost terjatev; razlika se pripozna kot prihodek.
Vpliv na PI	SRS 1993 predpisujejo popravke vrednosti samo za terjatve, ki imajo pogodbeno določene obresti za prevrednotenje. Če bi govorili o odplačni vrednosti tako kot SRS 2001 in 2006, bi bile v skupino za prevrednotenje zajete vse terjatve. Vprašanje je, koliko od teh terjatev ima določene pogodbene obresti.	SRS 2001 izrecno določajo, da se slabijo vse terjatve, ki so izkazane po višji vrednosti kot je njihova odplačna vrednost. Družba mora zato preveriti vse terjatve in jih po potrebi oslabiti.	Ni posebnosti glede na SRS 2001, ki bi bistveno vplivale na razlike v PI.